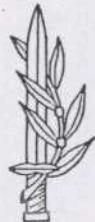

אג"ם/מה"ד הילטדור
ענף מחקר ותדר
טל
הדר
יאי' באדר ב' תשכ
בר מס' 16

שמור

ס. 11/47-3847-052

מלחמת יום - הכהפורים

הקרב על מועוז "בודפשט"

עבור בה"ד - 1

כל המוסר תוכנן מסמך זה, כולם או כמעט,
ליודיע את אנשיים שאינם מוסמכים לכך – עבור
על חוקי בטחון-המדינה. כל המוצא מסמך
זה נדרש למסרו למפקה הקרובה של משטרת
ישראל או המשטרת הצבאית.

מרס 1981

אג"ם - מה"ד - היסטורייה

שמור

תּוֹכֶן הַעֲבֵדָה

עמוד

התוכן	הקדמה
א'-ב'	
1	
3	פרק א' - המיעוז ונסיבותיו
3	כללי
3	המעוזים ויעודם
6	מבנה המיעוז
6	מעוזים במלחמת התהשה
6	הכוחות הלוחמים במעוז "בודפשט"
6	
8	פרק ב' - האוריב ודרכי לחימתו
8	נסיבות הנטענות המצרית על המיעוז
10	
10	
15	
19	פרק ג' - "שובר-יונאים"
19	כללי
19	שיטת המכנית
21	פרק ד' - כוחותינו
25	הכוחות במעוז בשלבי הלחימה השובבים
25	כפיות פיקודית
27	פרק ה' - בטרם קרב
27	חילופי הכוחות במעוז ערב ראש השנה
28	פעילות לאבטחת המיעוז והגנתו
30	עליתת המתיחות
32	לקראת המלחמה
32	תכנית ההגנה על המיעוז
33	הפעולות אחרי קבלת פקודת "שובר-יונאים"
35	גדוד טנקים 9 - ערב קרב

עמודפרק ו' - הקרב הראשון על המעוות

37	כללי
37	התקפת יוט - השעה הראשונה
39	לחימת בני טנקים נגד גדור מצרי מוריין
41	סוללה תוחתי 155 מ"מ ב"בודפסט"
44	השגרה במעוות לאחר בלימת התקדמות המצרית
45	X הלחימה על ציר "מכפלט"
46	הקרב על הציר - 9-6 באוקטובר
50	חילופי כוחות במעוות ב-11 באוקטובר

פרק ז' - הקרב השני על המעוות

53	תקופת הביניים
54	התקפת המצרית ב-15 באוקטובר
54	התקפת הלילה של 14-15 באוקטובר

פרק ח' - פריצת החסימה המצרית

57	כללי
57	נסיגנות גדור 141 לפרוץ את החסימה
59	הקרב של פלוגה ל'
59	הרכבה של הפלוגה

פרק ט' - הערות בקרב על פריצת החסימה המצרית

66	העיטורים שהוענקו לאミשה מחיילי הפלוגה
----------	--

פרק י' - הקרב על "בודפסט" - סיכום והערכה

69	השלב הראשון
70	שלב שני
70	כוחות המצריים שהשתתפו בקרב על מעוז "בודפסט"

הַקְּדָמָה

1. לוטה חוברת אודוט "הקרב על מעוז 'בודפסט'" הנשלחת אליו.
2. בינו הקרבנות המתוירות בחוברת זו בשם "הקרב על מעוז 'בודפסט'" על אף העובדה שבקרבנות המתוירות נחו חלק לוחמים מיחידות שונות, באמצעות שוניים, ובמועדים שונים שיעדו לעמידה המועז ובעקירת יחידות קומנדו מצרי שהסמו את דרכם הגישה אליו.
3. הקרב על מעוז "בודפסט" הינו קרב הגנה מוצלח בו נחטף אויב המצרי, בנסותו לפrox לככיש החוף בין התאריכים 15-6 באוקטובר 1973.
4. היה זה קרב משולב, בו נחו חלק לוחמים מחלות חריגים, תשריון, מתותניים, ומזרענות חיים והאווריר.
5. מן הראוי לציין שהמפקדים והחיילים מלאו אם יעדם בקרבות אלה על אף הפצעות מהאווריר, הרשות ארטילריה כבדות והתקפות חי"ר ו-חשי"ג.
6. הקרב נערך ונכתב ע"י רס"ג (מייל) מ.א. יוחנן יעקובי.

אלגום אורי - אלים
רמייח
הפטוריה

פָּרָקָאֵיהַמְּעוֹזָן וְסִבְיַבְתָּןכָּלְלִי

מעוז "בודפשט", הידוע לציבור כ"המעוז שלא נפל" במלחמת יוה"כ, היה אחד מ-30 המעוזים שנבנו אחרי מלחמת ששת הימים לאורך תעלת-סואץ והיוו חלק מהמערכת הירועה בשם "קו בר-לב". מערכת זו כללה חמישה מרכיבים יבשתיים עיקריים¹⁾:

- א. מעוזים.
- ב. תעלות, שם מוצבי הוו השני שנבנו למרחק של 8-12 ק"מ מקו המים ונועדו לשמש חניוני טנקים ונקודות צפה ארכוכות טוחה לעבר התעלה. הם הוקמו במדרון האחורי של הגבעות הסמוכות לדרך ה-חת"ם.
- ג. יחידות שריגו שהוצבו בין המעוזים ובערפם, המוגולות להגעה לכל מעוז תוך זמן קצר.
- ד. ארטילריה ויחידות נ"מ יסיעו לכוחות שבקו-התעלה ויונחו אש לעבר מטרות שמעבר לתעלה.
- ה. מערכת דרכי מorrectת²⁾, המכירה גישה נוחה ומהירה לכל נקודה לאורך התעלה, בזיקה לעזרה הכניטה לטיני.

הַמְּעוֹזִים וַיְעֹודָם

המעוזים נועדו לשלוט על קו-המים ולשמש כעין "אוזניים ועיניות" לגבי צירי הכניטה לטיני, ובכך לסייע במניעה צliquה מצרית. הבונקרים המבוצרים והሞגנים שכבות-פיזוץ (שפ"צ) נועדו להגן על החיליות, שרטטו במעוזים, מפני הפגזות ארטילריה כבדות ואף כנגד פגצים עם מרוממי השהייה. יכולת ההחימה והעמידה של המעוזים הושתתה על תכנית, לפיה ישולבו המעוזים בלחימה יחד עם טנקים שאמורים לחבר אליהן תוך זמן קצר, ארטילריה המסוגלת לסייע באש הח בקרבת המעוזים והן לפגוע במטרות מעבר לתעלת-סואץ, ומוטסי ח"א המירועים לסייע באש מעוזים בקרב.

(1) גם חיל-האוויר הוא אחד המרכיבים האינטגרליים בתפיסת ההגנה של קו התעלה, אך הכושא לא ידוע במחקר זה.

(2) להכרת ההיסטוריה וההיסטוריה של "קו בר-לב" ראה מאמר בלקטיון לביטחון ישראל, זאב שיף, איתן הבר, זמורה, ביתן, מודן, מהדורת "דבר", 1976, ע"ע 93-95.

מבנה מעוז

המעוז הוקם על סוללה-עפר מוגבהת שיצרה מעין ריבוע שסגר על חצר פנימית עם כניסה אחת מאחור. בתוך סוללה-העפר נבנו בונקרים מבוצרים, ואילו על גבי הסוללות נבנו תעלות קשר שלארכן הוקמו עמדות ירי ועמדות צפית. בנוסף לכך היו בתוך החצר עמדות לנשך ניימ, לרגמה 81 מ"מ והיו מעוזים שהוצבו בהם טנקים, בדרך קבע. לצורך להימת בלילה צוידו הלוחמים בעיזור מגביר אוור כוכבים. לצורך למיעוז ומצביבו הוקמו גדרות תיל, שדה-מוסקים ו-אמל"ח מיוחד.

=

מעוזים במהלך הלחשה

נסיוון המעוזים בלחימה נרכש בעת מלחמת הלחשה, בין 1 במרץ 1969 ל-7 באוגוסט 1970. במהלך תקופה זו פשו המצריים על המעוזים תשע פעמיים והמעוזים עמדו ב מבחן. יתר על כן, יש לציין שהמעוזים עמדו בהפגזות ארטיליריה כבדות. במהלך השנים, בין סוף 1970 ללחמת יומ-אכיפורים, דולל קו המעוזים, ורק 16 מהם הוחזקו באופן מלא, בעוד שיתר ה-14 נחסמו או הוחזקו כנקודות צפית-יומם בלבד.

כוחות הלוחמים במעוז "בודפשט"

מעוז "בודפשט" קשור בשם של סגן מוטי אשכנזי, שהתרפס אחורי המלחמה עקב מעילותו הפוליטית-צייבורית. אולם יש לציין כי במעוז פעלו כוחות נוספים לאלה שתחת פיקודו של אשכנזי.

בתארנו את הקרב על המעוז יש לציין את היחידות הלוחמות בחדר שלבי הלחימה במעוז ואת אזורי לחימה כללו:

A. יחידות לחימה

1. כוחות מגדור חי"ר מילואים 16/68 נמצאו ברובית מעוז התעלה, כולל "בודפשט". מאז עבר ראש השנה תשל"ד (26 בספטמבר 1973).
2. כוחות מגדור חי"ר מילואים 16/68 נמצאו ברובית מעוז התעלה, כולל "בודפשט". מהתקפה שיועדה ל"בודפשט", שהתח/co במקופת הרגיעה ונשאה עד לפתיחת האש ע"י המצריים בשעה 061400 ובמשך חמישה ימי לחימה נוספים, עד לשעותacha'ע' של יום ה', באותו יום הוחלפה המתקפה ע"י פלוגה מגדור נח"ל 906 שישה במעוז עד לסיום הלחמה וכשבוע אחריו.

3. כוחות נוספים שהיו מוצבים במעוז יפורטו בהמשך.

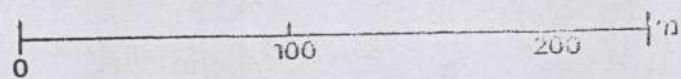
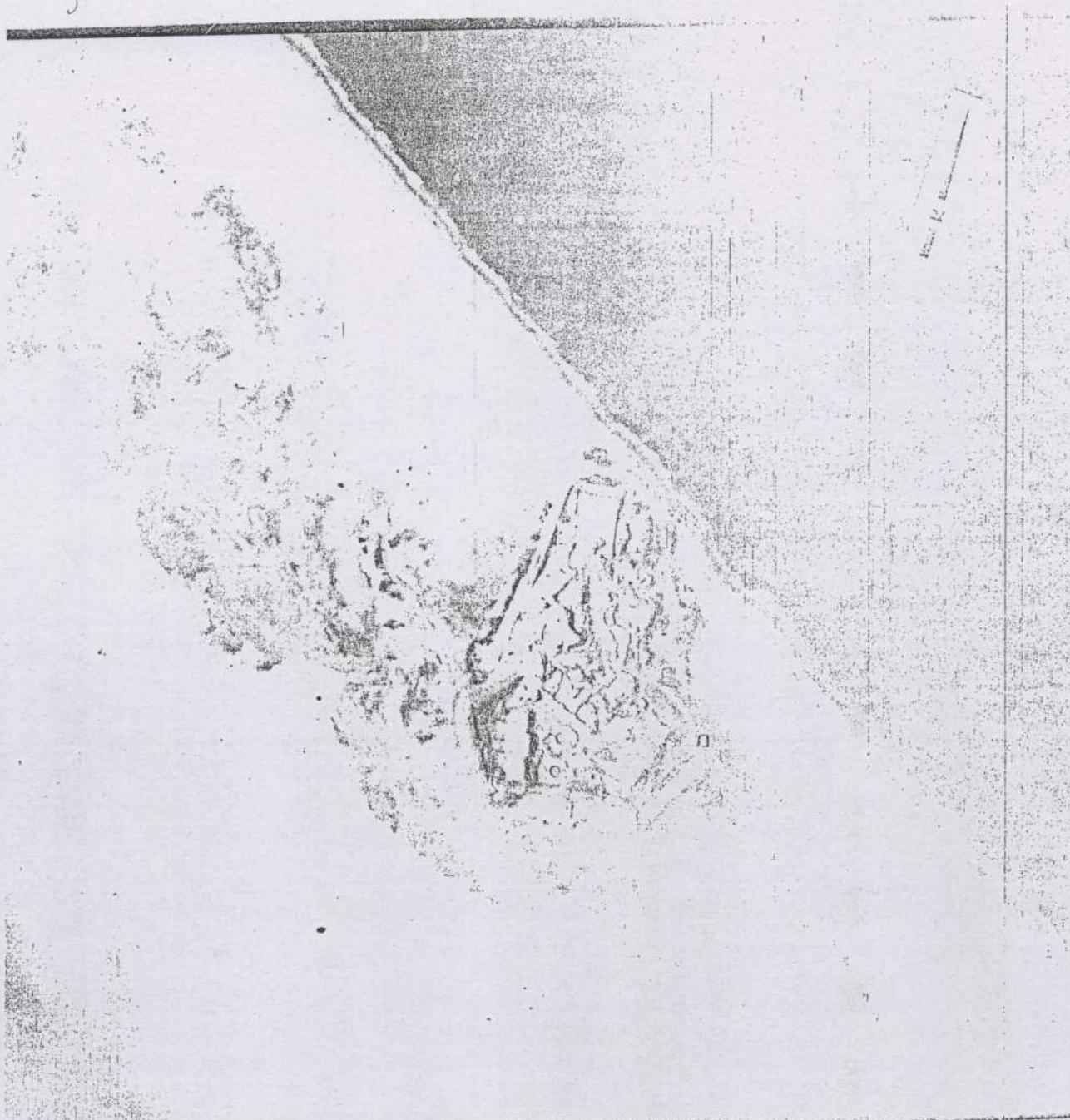
B. אזורי לחימה

בנוסף להחימה על המעוז עצמו ועל שכבותיו המידית, מתנהלו קרבות עזים גם באזוריים מרוחקים יותר, בעיקר נגד כוחות קומנדו מצריים, לשט פתיחת הדרכם למעוז שנחטמה. פעמיים במהלך המלחמה.

(1) תיאור המושתת על ערך "מעוז", לקסיקון לביטחון ישראל, 1976, ע"ג 329-330.

העוז "בודפסט" - תצ"א

(מאריך ה-תצ"א וה-קכ"ם אינם ידועים)

אזור מוקרב

כללית, היוארה זירות הקרבות מזרחה ל"בודפסט", לאורך אותן קטיעות של ציר "מכפלת" שנפתחו ע"י הקומנדו המצרי.

(1) קְבָקְעַ

המשולש הצפוני

מבחינה גיאוגרפית, הגזרה הכללית שנדרן בה היא גזרת "המשולש הצפוני" הנתחמת ע"י קוים אלה: מרכזירה צפונה לאורך התעללה עד פורט-טעיר, משם לאורך חוף הים עד רומני, ומרומני דרום-מערבה לאורך הכביש חזרה למרכזה.

הشرطון המזרחי של החוף הים-התיכון מהווות את גדרת המשנה, בת מחוללו מרבית הקרבות על "בודפסט".

הشرطון הוא רצועה חולית צרה, שרוחבה 30-300 מ' ואורכה, מעבר המים מזרחה לפורט-טעיר (באזור "ערליה 6") עד רומני - כ-35 ק"מ והמשכה מהוות את ימת ברדוויל. פני השטח נמוכים, יחסית, ומגיעים עד 15 מ' מעל פני הים. מדרונותشرطון נמצאת רצועת חול וסילן תובענית, כshedrotot לה משתרעות ביצות. כתוצאה מהשפעות אקלימיות, נוצרות, לעיתים, בשרטון פרצות ברוחב של עשרות מטרים. שטחי הביצות אינם עביריים ל-рак"ם ורכיב קרבוי אחר, היכולים לעבור רק בעדרים סלולים ובאותם הקטעים בהם שכבת מלח קשה מכסה את פני הקרקע.

צירים א/or

ארבעה צירים א/or עיקריים הוציאים את השטח:

א. ציר "מכפלת" שנסלל ע"גشرطון - אורכו, בין פורט פואד ל"בודפסט" כ-10 ק"מ, כאשר הקטע המערבי, שאורכו כ-5 ק"מ, הוא כביש ומשכו בכיוון מזרח, עבר "בודפסט", והוא דרך עפר.

קטע הציר בין "בודפסט" ל"טרקלין" הוא כביש סלול שאורכו 22 ק"מ. הקטע הביעיתי היחיד בציר זה הוא בין "מכפלת 41" ל"מכפלת 44", בגבול בין "عروגה 1" ל"عروגה 2" לערך, בוشرطון הוא צר מאד.

ב. ציר "זוגוגית" - זה אחד מציירי ה"פלטיק" באורך המחבר את בלוזה, דרך ציר "מיימייה", עם התעללה, בקרבת מעוז "לחצנית". רוחבו של כביש סוג ב' ואחדים מקטיעיו מוגדרים במפה כ"אזור מקורב". אורכו מציר "מיימייה 56" עד ל"לחצנית" כ-30 ק"מ.

ג. ציר "ליסטייט" בחלקו הדרומי של ה"משולש" - מוגדר ככביש סוג א' ומתחיל מהצומת "כרטיסון" - "ליסטייט 40" עד להתחברותו עם ציר "אשר" (ציר התעללה) בסביבת ה-ק"מ ה-40 של התעללה.

ד. ציר "עלקה", המהווה את הגבול הדרומי של ה"משולש" - כביש סוג א' שאורכו מרומני עד קרכזירה המזרחית כ-45 ק"מ וכיוונו הכללי הוא דרום-מערבה.⁽²⁾

(1) ראה מפת "סילריוט" 1:100.000.

(2) חסיבתו של ציר "עלקה" בעבודה זו שלoit.

ציר רוחב

- ציר הרוחב הראשי בשטח הוא ציר התעללה "אשר".
שני ציר רוחב נוספים בגזרה המזרחית של א"ש מושלש" מילאו תפקיד חשוב בלחימה על "בודפשט"
והם:
- א. ציר "ימミקה" - דרך סלולה באורך של כ-10 ק"מ המחברת את "עלקט" בסביבת בלוזה עם
"מכפלת 58".
 - ב. ציר "עינווי" - כביש סוג א' באורך של כ-6 ק"מ המחבר את רומני עם ציר "מכפלת"
ליד מעוז "טֶקְלִין" ומחווה, למשה, המשך של ציר "מכפלת".

מבנה מעוז "בודפשט"

המעוז ממוקם ב-גע'ם 44864486, על שפת הים-התיכון ומדרום לו המלה - סבנת א-טין¹⁾.
בפי התושבים המקומיים היא מכונה גם טה-א-טין (עמק חטיין). שני שימושות רומיים על הטין
הטובעני שהובא לאזור ע"י הזרוע המזרחית (ה"פלוטיובית") של הבילוט, שיבשה.
מעוז "בודפשט" היה אחד הגודלים שלאורך התעללה ואת צורתו ניתן להגדיר ספק כאלייפסה ספק
כרייבוע, שרוחבו הולך וצר ככל עפוץ (קו אורך דמיוני בתווך המועוז מקביל כמעט לקו האורך
הגיאוגרפי, בסתיה קלה מאד מזרחה). אורכו של המועוז היה כ-160 מ' ורוחבו חלק וצר
מכ-100-50 מ' בקצתו הצפוני, בקרבת הים.

סביב המועוז נבנה גדר היקפית שמצב אחיזתה היה ירוד.
متקני המועוז תוכננו ונבנו בהתאם לייעודו המקורי. היה עליהם להתחים לשימוש היסודות
של המועוז: להבטיח הגנה עצמית, לשמש לתקיפות מודיעיגיות ובקרה של לחימת גורם
קשר, מדוח ומטוח. בנוסף לכך בערכו במעוז, דרך קבע, שתי יחידות: סוללת תותחי
155 מ'ם, שחיליליה הפעילה גם פלהה של שתי מכמ"טים 120 מ'ם ויחידות מכ"ם ח"י. קליטת
מחלקת טנקים תוכננה במקרה של הפעלה "שוכר-יונים"²⁾.

המתקנים העיקריים במעוז היו אלה³⁾:

- א. מתקני פיקוד - בונקר חמ"ל ובונקר ח"א (שהיה בלתי מותקן ושימש בלחימה כ-חמ"ל
חילופי).
- ב. עמדות תצפית ראשיות - המגדל (בפינה הדרומ-מערבית) ועמדת הפריסקופ (שהיה קבוע
וגובה כ-25 מ') שאיפשרה תצפית מוגנת.
- ג. "אזור התותחים" - אזור שתפס את מרבית השטח דרוםית לחצר ובו שתי כוות-יררי לתותמי
155 מ'ם ("נברונגים") וביניהם שתי מדרות ל-מכמ"טים 120 מ'ם.
- ד. בונקר ח"י בו שכנו מתקני ה-מכ"ם הימי.
- ה. משתחי ירי לטנקים.
- ו. מספר רב של עמדות, ביניהן עמדות נ"מ, ממוספרות בחלקן.

(1) סבנה - בריכת, ימה. טין - עפר לח ותוחה המכיל הרבה צורן וחמרן, כגון טיט. הוא
נגרף ע"י זרמי מים לאפיקים, נחלים וימים.

(2) ראה פרק ג' - "שוכר-יונים".

(3) ראה מושם מעוז "בודפשט".

- ז. בונקרים תת-קרקעיים לדלק ולתחמושת.
- ח. מתקני שירותים, כולל בובקר תאגיד.
- ט. תעלות קשר, גדרות תיל ממוקשות ותעלות נ"ט.
- י. שער בכניסה לחצר המעורר, ה"מאורטח" ע"י כבל טלפון.

פָּרָק בִּיתְּאַוִּיגֶב וְדָרְכֵי לְתִיכְמַחַןנְסִירּוֹנוֹת הַהֲסֻתּוּרֹת הַמִּצְרִית עַל הַמְּעוֹז

- בהתקפה על מעוז "בודפסט" הפעילו המצריים דרכי לחימה מגוונות וביניהן:
- א. תקיפה מהאווריר (שפחה את המלחמה במעוז).
 - ב. הרעשה ארטילריה (كمקדימה להסתערות ולמטרות הטרדה).
 - ג. הסתערות משולבת של חי"ר, קומנדו ושריון, כולל רק"ם אמפיבי.
 - ד. ניתוק המעוז ע"י חסימת ציר "מכפלת" ע"י כוחות קומנדו מונחתים מהים וכוחות קומנדו שנעו רגלית תוך עקיפת המעוז מדroot.

ההסתערות המצרית הראשונה בוצעה סמור למועד פתיחת האש ב-6 באוקטובר 73 ע"י כוחות מחטיבת חי"ר העצמאית מס' 35⁽¹⁾, שטוגברה לשם ביצוע משימותיה הראשונות - תקיפת המעוזים "בודפסט" ו"אורקל" - ע"י גודוד טנקים מותגבר. ההסתערות נחדרה בצתות הגעתה, בעוד מועד, של מחלקה טנקים מגדור 9 למעוז.

חסימת חי"ר מצרים, בתכנן מלא, הורכבה שלושה גזרדי חי"ר, גודוד טנקים טי-34, פלוגות סיור, גודוד נ"מ, ארטילריה שדה ו-ג"ט בעוצמה של כ-2 גודדים. טה"כ כל-הנשק החזקים של חסימת חי"ר (בנוסף לנשך אישי) היה 22 טנקים טי-34, 18-12, תותחי שדה 122 מ"מ, 6 תותחי נ"ט/שדה 85 מ"מ, 12 תני"מים 37 מ"מ ו-6-18 מק"כים 14.5/12.7⁽²⁾.

ההסתערת השנייה בוצעה בשעות הבוקר של ה-15 באוקטובר, כנראה ע"י החטיבה ה-ג'יל, בשילוב עם כוחות קומנדו והיא נחדרת אחרי קרבות, שבמהלכו הצליח חי"ר מצרי לחדר לשטח המעוז עצמו.

חסימת ציר "מכפלת" ע"י המצריים

חסימת חסימתו של ציר "מכפלת" הוטלה על כוחות קומנדו מצריים. כוח של 2 פלוגות מגדור 133, נחת לפניו ערבית ה-6 באוקטובר ב-ג"ץ 454441 (בתחום "עロגה-3") והחזיק בעמדותיו עד ה-10 באוקטובר.

(1) כפופה לשירות לפיקוד הארמיה השנייה.

(2) מטכ"ל/עקב מודיעין 6-106 - "הצבא המצרי - מבנה יחידות ועוצבות", 1972, ע"ע 20-21.

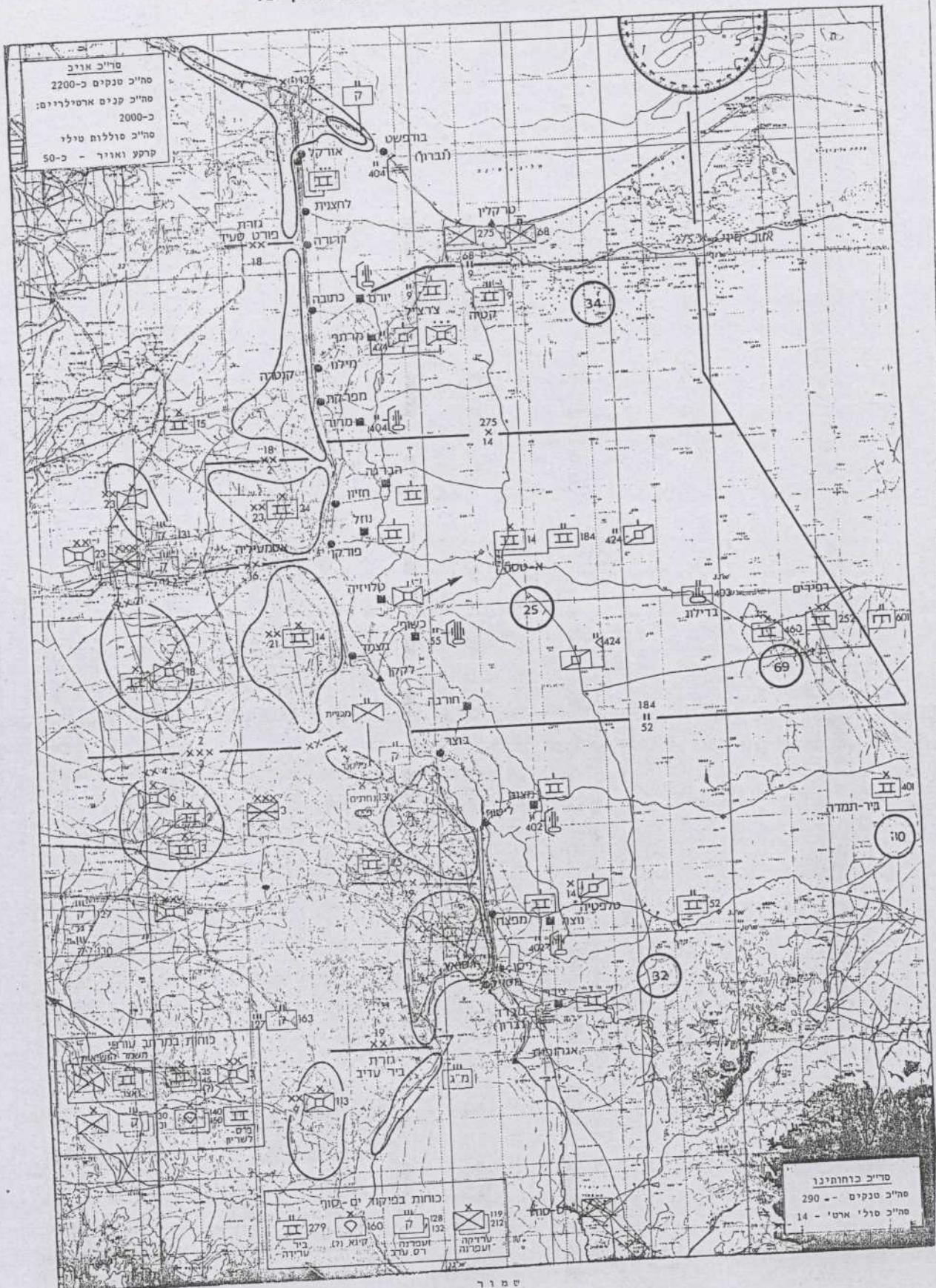
גדוד קומנדו מצרי הורכב תקנית מ-354 חיילים, מהם 26 קצינים. פלוגת קומנדו (ללא אלמנטים מסוימים) כללה 70 חיילים, מהם 4 קצינים. נשקה האישית של פלוגה צזו כלל 52 רוס"רים, 6 מקלעוניים ו-12 מרגנ"טים א.פ.ג.י.-7, ובפלוגה המשנית - 6 מרגמות 60 מ"מ ו-18 רובי צלפים. לכל אלה התווסף אקדחים ו-מגא"כים (מגבירות אוור כוכבים), המיעדים בעיקר ל-מרגנ"טים וכן למילוטים ולרוביים⁽¹⁾.

טיili נ"ט "סאג'" לא היו נשקי קני בגדוד קומנדו ופלוגות/מחלקות סופחו לפיקוד הצורך.
סביר להניח שהכוח שהתבסס ב"ערוגה 3" מנתה כ-200 חיילים.

כוח חסימה בוטף הופעל בליל ה-15 באוקטובר, לקראת הטמורות ח'יר/שריון השניה שהחלה ב-150530 בערך. הכוח, שזוהה חלק מגדוד קומנדו 103, היה בעוצמה של פלוגה מוגברת והתקבב בנקודה C-2 ק"מ מזרחה ל"בודפשט", שאליה הגיע רגילה, תוך עקיפת המזרז מדרום. בעת מעבר בשטח מוצף חלנית נרטבו מרכבת טילי ה-נ"ט, "סאג'", שברשות המצריים ולא ניתן היה להפעיל בעתprox קרב בגדר כוח צה"ל שביקש לפרוץ את הציר.

(1) איגרת חוויל אויב 3/74 - הקומנדו המצרי וഫעלתו במהלך מלחמת יוט-הכיפורים (מטכ"ל/אמ"ן, יונגי 74, עמ' 4).

הערכות-איב וכוחותינו בדרום 061400 אוק 73

פָּרָקָגִי"בְּבֵן יְהוּנָה"כָּלְלִי

"שורב-יונגייט" הוא חילוני שבוחן לאכנית לפרישת כוחות, שבאה לעגונה על פעולות התקפיות של המצריים באזרע התעללה, מערב סיני ו-מרשייל. הנחת היסוד היה, שהתקנית תופעל בעת כובנותה לפתחה באש או עם פתיחה באש, במקרה שהמצרים ינקטו באחת מהפעולות הבאות:

- פתיחה באש לאוריך הקו.
- ניסיונות להיפיסת מאחזים בקו התעללה.
- פעולות קומנדנו בסיני.

המשימות העיקריות שנקבעו ל-צה"ל היו:

- הדיפת כל ניסיון צליחה מצרי.
- היערכות להגנת נ"מ ולספיגת התקפות אויר, תוך סיcoli פשיטות וניסיונות פיגוע.
- מניעת השמדתו של הקו הקדמי וכובנותה להשתפות במבצעים התקפיים מערביים לתעללה.

שִׂיטַת הַתְּכִינִיתכָּלְלִי

- היערכות להגנת מרחב הפיקוד כאשר מתבצעות פעולות הabras:

 - אחזקה בקו הקדמי ע"י 7 פלוגות חי"ר בכל המעודים.
 - ביצוע פעולות בין המעודים ע"י 7 פלוגות טנקים, פלוגות חרמ"ש ו-2 פלוגות סיור.
 - פתיחה ציריים בגזרה ע"י 3 פלוגות חרמ"ש.
 - אחזקה 2 פלוגות טנקים ליד המעודים.
 - ביצוע פעילות בין המעודים והפעלת מערך של "קשורת" ו"רגבים" ע"י 3 פלוגות סיור.
 - היפיסת המעברים בגדי ובמיאתלה ע"י כוח "בישוף".
 - אחזקה 5 גדרי טנקים כעומדה לגזרות חטיבתיות.
 - פרישת 12 סוללות ארטילריה ותגבורת באגד ארטילריה נוספת לפי פקודת.
 - אחזקה חטיבת טנקים כעומדה אוגדתית.
 - פינוקי כל הלא-לוחמים מהקו.
 - אבטחת מחנות ומתקנים בעורף מפני פשיטות קומנדנו, תוך מיקום צפיפות ומחסומים.

- ב. הגנת מרשל ע"י היערכות כוחות מוגברת, תוך אבטחת מתקנים, מחנות וצירי תגועה מפני פשיטות קומנדו ומיקום ציפויות ומחסומים.
- ג. הגנת שאר גזרות הפיקוד, תוך אבטחת מתקנים, מחנות וצירי תגועה ומיקום ציפויות ומתחסומים⁽¹⁾.

היערכות הצפויה בגזרה הצפונית כללת בוגוט לכוחות חי"ר וכוחות אחרים בתוך המועדים את הכוחות האלה:-

- א. 74 טנקים, מתק-25 מוצבים בקו המים ממש או אלטרנטיבית ב"סנספיריט", (משתאי ירי מוגנים לטנקים למרחק כ-5 ק"מ מהמעוז המסתיע).
- ב. 4 סוללות ארטילריה.
- ג. 2 פלוגות חרמ"ש.
- ד. יחידת סיור.
- ה. פלוגת הנדסה.

המכנית שהייתה הגנתית בעיקרה, הוכנה כבר לקרה סוף מלחמת התחנה, ועדכנה פעמים מספר, הוצאה ואושרה סופית ב-קד"מ ה-רמטכ"ל ב-12 Mai 1973.

ביום פרוץ המלחמה לא בוצעה התכנית בעקבות הוראת ה-רמטכ"ל לאלווף פיקוד הדרכים לעירור חטיבה טנקים אחת בהזית במקום שתים וזאת בגלל פרוץ מלחמת ים-הכיפורים.
אי לכך, בשעה 061400 הייתה היערכות כוחותינו בגזרת התעללה דלילה בהרבה מן המתוכנו. בגזרה הצפונית נערכו 34 טנקים בלבד, רובם בחניוניות, אם כי בכוננות גבוהה לתזוזה. הטנקים שנעודו להיערך בקו המים לא היו שם, להוציא מעוז "אורקל", בו הם חנו דרך קבוע. כך נותר מעוז "בודפשט" ללא סיוע שריוון בעת הפתיחה באש.⁽²⁾

(1) "שובר-יוניס" (עיקרי פקודה) מפקדת פיקוד הדרכים. ס.ב. 1283 מ-17 בדצמבר 72, סעיף 6 כלשונו.

(2) היערכות בשעה 061400 ראה מפה בעמוד 17.

שמירה, ("יאזר התותחנים" היה, למעשה, בミニה עצמי, כולל אחריות לאבשותו, בתיאום רופף עם ה-ח'ייר במקומם); האזנה (המשנים הטכניים וקשריהם היו מוחייבים להאזין 24 שניות ביממה, לרשות החטיבה ולרשומות הגדור הממוגנה).

בעיה מיוחדת נוצרה עקב היעדר מטרות מתאימות למרחק של כ-1.5 ק"מ לשם איפוס ותיאום כוונות.

ניסיונם של חיילי הסוללה היה מועט וכתוצאה גם יכולות להשתמש בנשק האישית - ח'מ"ק "עוזי" ו-רוומייטים - ולהפעיל את שני ה-מאג'ים שהיו ברשות הסוללה.

סמור לפrox האלחמא, בוצע אמצע ניטוי כלים אך לא ניתן להגדירו כמטוח¹⁾.

חוליות מכ"מ חייל - מנהה, עד לשעות הבוקר של ה-6 באוקטובר ארבעה חיילים, בפיקודו

של רס"ל, ותקידיה הייתה להתריע על הימצאות קל-שיט עזיזניים באזור.

באמצעי גילוי שימוש מכ"מ "הילס Hughes 19" (מכ"מ אזרחי בעל טווח 17-18 מילין) ומשקפת 120 מ"מ לגילוי עין המאפשרת, במזג אווריר נוח, סיקור שטח ימי עד לטווח של יותר מ-12 ק"מ.

אמצעי הקשר של החוליה אפשרו לה לתחשך עם מפקדת חייל, קל-שיט באזר ומפקחת החטיבה המרחבית בבלוזה.

בשעות הבוקר של ה-6 באוקטובר תוגברה החוליה ע"י קצין, סגן גב"י שילת, בוגר קורס חובלים ובעל כישוריים בלחמת חייל.

מחלקה טנקים (2 כלים בלבד) של פלוגה לי/גד' 9. הגדור שהורכב משלוש פלוגות טנקים, ללא פלוגת חרמ"ש שנלקחה מננו בחצי שנה לפני פרוץ המלחמה מחתמת קיזוצים, היווה את כל כוח השריון המוצב בגזרה העגונית של התעלה, ת"פ חטמ"ר 275.

פל' לי שחנתה דרך קבוע בעוז "אורקל", מחתמת קשיי גישה אליו. נקבע מראש, שבקרה של הפעלת "שובר-לונגים" יבשווט הטנקים לקירבת המועוזים. תחילה עד ל"סנפירים" שמהם ישלטו באש על נתיבי הגישה למעוזים, ובקרה הצורך יחברו אל המועוזים עצם, הן לשם כיבוש מחדש של מעוז מידי האויב והן לשט פיגועי נפגעים תחת אש.

טנק פלוגה לי חולקו למשועדים כליהן:

- ל"בודפסט" - 2 טנקים.

- ל"אורקל" - 3 טנקים (שהנו שם דרך קבוע).

- ל"לחלצנית", "דרורה" ו"כטובה" - 2 טנקים לכל מעוז.

בהתוות ציר "אשר", המוביל ל"אורקל" ציר רוחב, לא בבנו בו "סנפירים". ה"סנפיר" בכיוון "בודפסט" נבנה בציר "מיינקה", דרוםית ל"מכפלת 58".
תרגילי חיבור אל המועוזים, שהגדור היה מופקד עליהם, בוצעו, בדרך כלל, אחת לשבועיים בהשתפות מי"מ אחד או שניים אך מטעמי חסכו הוחלפו בהם הטנקים ב-נגמ"שים. התרגילים

(1) מהקיר יורם סגול, מפקד צוות בסוללה ב"בודפסט".

בוצעו בשלבים:

- א. תנוועה עד ל"סנפירים" (שהיו מתוחזקים היטב).
 - ב. יצירת קשר - מחליה ברשות הגדרית וכח משמר ברשות המعروץ עצמו.
 - ג. התקרכות הטנקים (שהוחלפו כאמור ב-נגמ"ש) למעוז ותפישת עמדות במשטחי הירוי ("רמפות"), הבנוויים מתוך הסוללה, לשם פגיעה באויב במיט או על הסוללה (חרגולת החבירה עם הטנקים בוצעה לקידום אפשרות של פשיטה על המعروץ לפי הדגם של מלחתה).
- ה-רקע אמרור היה להיכנס למעוז רק בעת סכנה מידית של חיראת האויב אל תוכו. במקרה זה היה על ה-רקע להגן, קודם כל, על אוצר השער.

יעזין, שככל מרגלות החבירה היו יושות, ומaz כנימת גד' 68isko, לא בוצעו מרגלי חבירה למעוז "בודפשט".

בשלב השני בכונסה למעוז פלוגה א' מוקטנת (2 מ"ח) של גדור נח"ל 906¹⁾. הלחמה פרצה כשלשה ימים לפניהם המועד המתוכנן לפיזור הפלוגה לאחר שהשלימה את כל שלבי האימון של קורס מ"כים.

הפלוגה מנתה 115 חיילים, בפיקודו של סרן שמואל פור, רובם בני גרעיני נח"ל וכן מספר חיילי מג"ב.

יעזין שהפלוגה התאמנה, בילדת, בכושאי התקפה כמו: לחימה על צל"ם; לש"ב; פשיטות, מרבים; נחיתות; מעבר מכשול מים; לחימה על יעד מבוצר. הפלוגה גם השתתפה בתרגיל גדורני בכושים אלה.

כפיות פיקודית

מפקוד ה-ח"יר למעוז שימש, בעת לחימה, כמפקד המعروץ ומפקד על כל הכוחות, בפועלות שנעודה להגן על המعروץ ולאבטחו. כפיות זו לא חלה על הפעילות המבצעית הייחודית של יתר הכוחות, כגון ירי ארטילרי לטובות מעוזים אחרים והפעלת ה-מכ"ם הימי. אולם כשיצאו ה-מכ"ם מהארטילריה מכל שימוש, כפי שאירע ביום הראשון והשני ללחימה, התבטלה מילא חלוקת משימות אלו ותוהגה על המعروץ הפכה לשימוש בלעדיה של כל החיילים בו.

(1) פלוגה זו החליפה את המחלקה מגדור 68 ב-11 באוקטובר 73, ראה עמ' 50.

הנשך שיועד להגבת המעווז היה: 2 מכמ"תים 120 מ"מ להפעלה ע"י התותחנים; 1 מק"כ (שלדרבי אשכנזי הוכנס למחסן בהיעדר מידע על הפעלתו), 9 מא"גים (שהaddr מהם נמסר ל"טרקלין" ו-2 לתותחנים); 1 בזוקה עם 10 (?) פגזים; 2 מרגמות 62 מ"מ שאחת מהן הוצאה ב"טרקלין" והשנייה הותקנה ע"ג אחד ה-זחל"מים. בידי כל החיילים היה נשך אישי.

מצבה של גדר המזובץ היה מדאי. הגדר החיצונית הייתה אמצע מלאה והקיפה את כל המזובץ, אך דזוקא בפינה הצפונית-מערבית, בגדרה הקירית מול המתחם המצרי, היא הייתה שקופה לחלוותין, גובהה היה כ-50 ס"מ בלבד ונניתן היה לעבר מעלה בקלות. הגדר הפנימית - בין בונקר ח"י ל-תאג"ד, במקביל לקו החוף - נחכחה בחלקה. מצבם המוזגנו של מתקני השירותים ומכת החולדות הקשו על התארגנות המלחקה ורוחותה. אחת הפעולות הראשונות של המפקד המחליף במעוז הייתה "טשטוש". התברר לו, ששתי החול משמי צידי הכביש היו דרווי עקבות וחלקו מחדש כטריות. לדעתם של גשימים שהגיעו מה-חטו לא הגיעו העקבות על פעילות מודיעינית עווינית, אך המפקד לא היה מוכן להסתפק בכך ודרש שככל העקבות הקיימות יטוטשו מיד לשם הקלה על גילוי עקבות אפשריות. אולי, בשלב זה לא בוצע ה"טשטוש". כמו כן, ביקש המפקד לעדכו את העדרים במגדל התצפית, כמו מפות ו-ചצ"א, שבחלקם היו מישנים. התקנת מסכי יוטה רבים ע"י המצרים בקשר מוצביהם ("עריטה") הקשה על תצפיתני "בודפסט" לקבל מושג על המתרחש מחורייהם. התוארה החזקה במעוז ורעש הגנרטור שיפיק אותה, הובילו בשעות הלילה על השמייה והראיה גם יחד.

ביום שבת, 29 בספטמבר, ערך ה-מח"ט ביקור מבצעי-שפוחתי במעוז. התלוו אליו לא רק בני פמלייתו הצבאית, אלא גם חברים מבני משפחתו ובכך הודגשת אווירות השירות והרגיעה שרורה במקומות.

בשיחתם עם ה-מח"ט הציג אשכנזי את הדרישות שנראו לו כධופה לשם ביצור המעווז והעלאת כושר עמידתו, בקרה הצורך. הדרישה העיקרית הייתה הקצת מחלקת הנדסה לבניית מעין מתחם פנימי, כאוצר הגנה קשיחה, לקרה שהמצרים יצליחו לפ罗斯 על המעווז ולהדור לתוךו. כמו כן, דרש תיקון גדרות, תוספת נשך ב"ט והצמת זרקרים להארת אזורים קרייטיים וחילופת מתקנים פגומים ב-זחל"מים.

לפי עדותו של אשכנזי התיחס ה-מח"ט בהבנה לדרישות אלה, אך הביע את הסברת שלא ניתן יהיה להשיג את הכספי התקציבי לביצוען.

הוועלה גם הצורך ב"טשטוש" העקבות ופעולה זו אמ衲 בזעה בעבור יומיים אם כי רוחב ה"טשטוש" (60-120 ס"מ) לא נראה אפקטיבי. כמו כן סופקו למעוז, כ"עדרת ראשונה", 300 שקי חול. הדרישות הנוספות לא בענו, אולי גם מפטר פרק הזמן הקצר ש עבר מיום הצגתן ל-מח"ט עד לפרוץ הקרבנות.

עלית המתייחת

הסימן הראשון לסיומה של תקופה הרגיעה הממושכת או לפחות לאפקתת התגלת לאשכנזי עם הגיעו ביום ב', ה-1 באוקטובר, למפקדת החטיבה בבלוזה, בדרך "צפונה" לחופשה של יומיים. נודע לו שהוכרזה כוננות מוגבלת ושל חופשות הופסקו, מלבד לחיליל המילואים¹⁾.

למחרת, يوم ג', 2 באוקטובר, הוזמנו שוב גששים למעוז, עקב עקבות שנחשדו כתריות, אך הגששים לא היו מוכנים לאשר את החשד. בליל ה-2/3 באוקטובר, אוחנה, זו הפעם הראושנה, תבואה מוגברת של רכב במתחם המצרי. כל מה שבינו היה לקבוע, במידה מסוימת של ודאות, בתכנית מבעד למסכי הירטה, היו תוצאות של ליל-רכב ובית, תוך שימוש באורחות החניה בלבד. התעורר חשש, שכלי-רכב בלתי מזוהים אלה עלולים לנבוע לעבר "בודפשט".

"נכנסנו קעת לפניהם" – העיד סמל המוצב. הוא העלה זהיל'ם, המזוייד בזרקורים, על את מעמדות הטנקים הפונה לכיוון המוצב המצרי (כנראה עדית טנק 3) ורק אחרי הארת השטח, שלא הוכחנה תבואה כלשהי לעבר המוצב, נרגעו הרוחות.

באותר יוט האכזרית החטיבה על כוננות נ"מ שחילבה איש של שלוש עדות נ"מ, המשך שעותם היו. כמו כן, הורתה החטיבה לא להחזיר את חילילי "טרקלין" ל"בודפשט" בשעות הלילה. אף על פי שתותחנים שותפו בכונניות אלה, גבר מאר לחץ השמירה, ו איש עדות ע"י חיליל חי"ר הפך לבועיה קשה.

בליל 3/4 באוקטובר חזתה על עצמה פעילות האויב מהלילה הקודם, אך בקצב וברעש מוגברים. צפיטני המועוז שמעו בזדאות רעש של שרשרות טנקים מ"עירסתה". למפקד המועוז היו ספקות באשר למהות הרעש, אך לבסוף שוכנע, שיזהוי התכנית היה אمن נכוון. אירועים אלה, יחד עם גילוי עקבות טריות נוספות, שזוהו, מעלה לכל ספק, בעולות מן חיים וחזרות אליהם, השרו תחושה של חשש ואי נוחות וברוח זו הועבר גם דיווח לחטיבה.

מוטי אשכנזי העיד, שאמנם קעת מסתיג מקיזוניותו של התיאור. נכוון שפה ושם היו שימנע מהתרגשות יתר, בשפה פהות אלגנטית נאמרו לו (או חשב שנאמר לו) שזכה לכינוי "הפאניקיר של תקו". באחד מהתקירירים הרבים שנערכו לאחר המלחמה התייחס ה-מג"ד ומה שכינה "קיזוניותו של מוטי":

"באשר למועוז של מוטי אני קעת מסתיג מקיזוניותו של התיאור. נכוון שפה ושם היו בעיות עם הגדרות, אבל העדרות היו בסדר. מה שברור בלי שום ספק שכמות האנשים שהייתם במועוז, בהחלט שהם גם הוציאו את הכוח ל'טרקלין', לא הייתה מספיקה ע"מ להחזיק (בו)."

לגביו מבנה מעוז... נכוון שלא היה אידיאלי. היו בעיות בקשר בין עדות לבין אגפים מסויימים של המועוז, אבל כדי גם לזכור באיזה מצב נבנו המועוזים אלה תוך

(1) יש מקום לחמייה, למפקד אשכנזי, שהיה כח חרדי לנצח כשירות מעוזו, מצא לנכוון לצאת לחופשה.

כדי (מלחמת) ההתחשה ובלחץ בעיות של הפטקת-אש. לא שאנני רוצה להצדיק את זה, אבל יש כמה דברים שלפעמים צריך לקבל אותם כנתונים. אבל לנו, עם מעט כוח אדרט שהיה לנו, בלי כל ספק, הביעות במבנה המעודד הדקרנו יותר מאשר בתקופת ההתחשה כאשר היו יותר אנשים...⁽¹⁾

לדברים אלה של האמג"ד יש ליחס את המשקל הרואוי, מה גם שלא נשא באחריותו למצב המועזים.

בחקירה אחר שהוקדש לאירועי "בודרפט" ו"טרקלין" בלבד, הציג האמג"ד דאז את השלב הגדרתי והתייחס בהרחבה לנושאardiותם מהמוסכנים, קליטתם והערכתם בחטיבה.

מספר רב של אי הבנות והתרוגזויות מיזוחות לגישתו הציינית של סמל מודיעין ותיק, אלום, התבדר ל-סmag"ד שהיחס הצלצלי לא פגע במקינות העברתו של המידע אך לאוגדה והן לפיקוד.ardiותם והחששות היו משותפים לכל המועזים, אך סגנונו וחיריפותו המתבאותיתו של מוטי אשכזבי גרמו לאווירה דחוסה כלשהו בחילופי הדברים באשר לפועלות האויב הCEF. באשר לגילוי העקבות שעלו מן הים, קיללה החטיבה את הערכת הגש הריאי, שלאה עקבות של חיילי כוחותינו. האמג"ד הוסיף שהוא עצמו ביום ו' (5 באוקטובר), קבוצת מטיללים מחליל הנגדה, בקרבת שפת הים באוטו אוזור⁽²⁾. בסוללת ה-חט"ם, היחידה הלוחמת הנוספת המוצבת במעוז, הוכרזה כוננות גבוהה עוד חמישה ימים לפני פרוץ המלחמה, עם קבלת הוראה מתאימה ביצירות הפיקוד החלילים. באותו יום (1 באוקטובר), בודע על שינוי הכוחות הכלליות בגזרה גם למפקד המועז. נבדקה תקינותם של כל חננים מהם נמצאו מוכנים לפולה. האמג"ל אסף את חיילייו והציג בפניהם תמונה של התפתחויות אפשריות, בהזכירו שיחסי האחוות הארטיליריים בגזרה היו 30:1, לטובת הקנים המצריים. איזכור יחס כוחות אלה לא עורר שום תגובה משמעותית - אופייני למצב הרוח שerrer בקרב החלילים. אחד החלילים אמר, מאוחר יותר, שנitin היה לסכם את התגובה במילים "از מה?"⁽³⁾. חלק מ-4 באוקטובר (יום ה'), חוותו חיליל הפללה לבוש אפור מגן ("שכפ' ציטס" בפייהם) ולהבות כובעי פלדה וכן לשאת את נשק האיש בכל עת. הם נדרמו למראה חיילי ה-חט"ר שלא עשו כן ומהיסכו בשיגרת המקובל עד אז. היה זה המקרה הראשון, אך לא האחרון, של היעדר תיאום בין שתי היחידות העיקריות במעוז, שתיהן כפפות למפקדות שונות (גד' 68 ו-גד' 404), באשר למצב הכוחות ונקיית העדרים המשתמעים ממנה. סביר להניח שגם התיאום בין המפקדות הממושכות לאלה בחרס.

באוטו יומם בערכה ארוחת צהרים בהשתתפות ה-קטמ"ר בבלוזה ומדבוריו השתמע שעם חלוף המתייחות הנוכחית, יוקטן סד"כ ה-חט"ם בסיני, נוכח הרגיעה הממושכת העפופה⁽⁴⁾.

(1) מפגש ר' מה"ד עם מפקדי מועזים, עמ' 29.

(2) תחקיר "בודרפט" במפקדת חטיבה 16 (10 יוני 74), עמ' 39.

(3) תחקיר יודם סגול, אד מפקד צוות (22 במרץ 77).

(4) תחקיר אלי דולגין, מס"ל בפועל (25 במרץ 77).

לקראת המלחמה

הגדוד שנכנס לכו לא התאמן, כאמור, זמן רב, ול-מג"ד היו חששות כבדים באשר לכשירותו. כדי לשפר את כושר הלחימה של הגדוד עבר ה-מג"ד ב-12 המועדים המאוישים ע"י חייליו (כולל אלה שבגזרות המרכזית והדרומית שלא היו כפופים לו מבעית אלא ל-מג"דים של חט' 14), כדי לתרגל כובנות פשיטה, כובנות ספיגה וונגאים דוחפים אחרים. הוא לא הספיק לאמן את חיילי "בודפסט" לפניו פרוץ המלחמה ובעת ביקורו במעוז, לקרה הסעודה המפסקת המשותפת, סוכם שהתרוגות תבוצע ביום א' הקרוב, ה-7 באוקטובר.

בעת השיחה שהחלה אחורי הסעודה סייר ה-מג"ד על אמצעי ההזירות שננקטו לנוכח המתייחות הגוברת כגרו ביטול חופשوت לכל החייליות בשירות סדיר, אם כי מדובר במפורש רק על תרגילים ثنאי הנערך בעבאס המצרי.

אחדים מהחיילים הביעו בשיחה זו את החשש שהמתייחות הגוברת בה הם חשים ודיוחיהם על הנעשה אצל האויב, איינם זוכים לחשומת לב מספקת בקרב הדרגים הממונחים. מפקד המועוז חזר על הדרישות שכבר השמיע באזנייו של ה-מח"ט בעבר, לבצע בධיפות עבירות הנדרשה ותיקונים, להנפיק ציוד חסר ועוד.

תכנית ההגנה על המועוז

- להלן תוכנית ההגנה, כפי שהוצעה ע"י מפקד המועוז:
- א. תוכנית ההגנה מתבסס על גרעין של כ-10 חיילי חי"ר מובהרים כי "אנשי חי"י אינם לוחמים וחתומניים איינם אנשי חי"ר". היה צורר לבנות מערכת הגנה סביר, שיזכה לעמוד בתקפת שריון, שהייתה בחולט אפשרית לנוכח הכניטה המआטיבית של רק"ם מצרי אל תוך המתחם מול "בודפסט".
 - ב. אש ה-גב"ס שתומطر על המועוז, לעבר סוללת התותחים המוצבת בו תהייב הימצאות מרבית חיילי המועוז במחטה, כדי למכוע, במידת האפשר, הפגיעהיהם.
 - ג. הסתבר, שהמקושים הקרובים לקו החוף נשטו רובם ככול ע"י גלי הים ונוצרה פירצה ברוחב של 10-15 מ' בפינה הצפון-מערבית של בונקר חיל-הים. אי לכך הוועדה הבזוקה ייחידה של המועוז מולה.
 - ד. הימתה תוכננת להרץ את החיילים באזורי הבונקרים, שייהפוך למתחם פנימי מבוצר, במקרה בו יחרדו כוחות אויב אל תוך המועוז.
 - ה. הכוונות וחאיירכות המבססו, בין היתר, על ההנחה כי לא תהיה התקפה מכיוון המלחמה וחילא לא תיערך בלילה.

ביום שבת, (6 באוקטובר), בשעה 0700 לערד, הגיע למעוז טగ' גבי שליח מ-ח"י, שנועד ליטול את הפיקוד על חוליית ה-מכל"ם הימי במעוז. הוא הבין שאוליות מצריות כבר מוקמו

בשתח, מזרחת לכיוון צפון וראה עצמו בר-מזל שלא נתקל בהן בדרךו אליו. אין אישור ואך לא השורה מקור אחר שכוחות מצריים חדרו בובוקר ה-6 באוקטובר לשטח זה ותנוועות רק"ם המعروז ל"טרקלין" לא הופרעו ע"י האויב.

ניתן היה להבין מדברי סגן גבי שילה, שהצביעו ל"בודפסט" נבעה מהערכה מפקדת חי"ר שמשיעי איבנה עלולים לפצוע, בצוותה זו או אחרת, ובעתיד הקרוב ביותר. עם זאת הופעת מפקד המعروז לשמעו מה-מסוייל בפועל (ה-מסוייל עצם עזב את הסוללה קודם לכך), שפקודת התתראת ל"שובר-יוניט" התקבלה בסוללה בשעה 1000 לערד, מבלי שתגיע גם אליו. היה זה המקרה השני של היעדר תיאום בין שני הגוףים באשר למבצע הכננות, זאת מתוך מיזמות נפרדות של המפקדות הממוכנות.

אחרי המלחמה הסכבר, שkeiten התותחנים האוגדתי העברי, כאמור, תתראה מתאימה עם סיום קבוצת הפקדות באורגנה, ישירות לגודרי החת"ם ולא באמצעות החטיבה. בהקשר זה ציין מג"ד הח"ר טא"ל אמר רואובני, בעדותו שתי נקודות:

- א. הוא שאל את הח"ט למה השתתחה החטיבה במתן פקודת "שובר-יוניט" וכך לא נוכל כראוי פרק זמן חיוני. אם אכן קיבל תשובה על כך, אין אמר רואובני מתיחס אליה.
- ב. אף על פי שি�שב עם מג"ד התותחנים (גד"ב 404) במפקדת החטיבה בשעה 1200 לערד, לא ידע כלל שפקודת התתראת הגיעה לידי מג"ד התותחנים. אירועים אלה הוגדרו ע"י מג"ד הח"ר כ"פספוס", והוא לא מסר פרטים נוספים הקשורים בתקלה חמורה זו.¹⁾

הפעולות אחרי קבלת פקודת "שובר-יוניט"

פקודת "שובר-יוניט" נתקבלה, סוף סוף, בمعוז באמצעות הטלפון בשעה 1220 לערד. שעת ה"יש" המשוערת הייתה 061800. כוונות ספיגה נקבעה לשעה 1700 וה-מג"ד הורה למפקד המعروז להגבר בධיפות את "טרקלין" ב-2 חילילים נספחים.

פעולות המידיות שהתחייבו מפקודת התתראת היו:

- א. תדרוך חילילים.
- ב. פתיחת ה"פלומבות" של ארגזי החימוש.
- ג. בדיקת תקינותו של הקשר.
- ד. הכנת ה-צחל"ם והתגבורת שנועדה ל"טרקלין", לקרה תזוזם בשעה 1300 לערד. על ה-צחל"ם (השבי במספר שהועבר ל"טרקלין") הותקנה מרגמת 52 מ"מ, היחידה שנשארה ברשות "בודפסט" אחורי העברת מרגמת ומ"מ"ג ל"טרקלין" קודם לכך. עקב כך נותר המعروז ללא צחל"מים ולא מרגמות 52 מ"מ.

(1) מפגש ר' מה"ד עם מפקדי המعروזים. (תיק 226), עמ' 27.

בשעה 1340 Uhr עלה מפקד המעווז על מגדל התצפית לבריקת המזב בשטח. כעבור זמן קצר התקשר אליו ה-מג"ד שהודיע כי בכל רגע עומדת לפrox "מלחמה טוטלית" וועליו לרדת מיד מהתצפית יחר עם התצפיתן. את הרגשותו ופעולותיו תיאר מוטי אשכנזי כך:

"בעצם גם לא ידעתי למה הכוונה, כי 'שובר-יוגנים' זה 'שובר-יוגנים'. קראתי שט שעריך להיות בכווננות ספיגה ומה זה מלחמה טוטלית לא הינה שום הגדרה אז התכווננו לשובר-יוגנים". הודהתי את התצפיתן, ירדתי בעמיה ובינתיים נחתה הוראה לכל האנשים להיכנס לבונקרים. אני ירדתי מעמדת התצפית בדרכו לעמדת הפרילסקופ ואז, באמצע החצר,幡 פש אוטו הפגזים הראשוניים. הספקתי עוד לפני זה משך לדבר בחטף עם מפקד והותחנים, (נחתתי) הנחיות כלויות למקורה של פשיטה, מה הם תופשים ומה אנחנו תופשים וטיכמנו, שם הם יהיו בירי (בתותחים) אז אני מפסיק אותן רק במקורה שהם (המצרים) יעלו علينا פיסית. בעשרה לשאים נפלו הפגזים הראשוניים וכאך תחילת המלחמה".⁽¹⁾

לא ידוע מה העדים הנוספים שנתקל מפקד המעווז, כאשר נודע לו "מן הצד" שאצל המתחנים כבר הוכרז על "שובר-יוגנים", ואט השיחה החפוזה עם מפקדים בעניין תיאום תכניות ההגנה באה רק לאשר הסדרדים שכבר נקבעו מראש או ששייתה זו פעולה של הריגע האחרון.

כאמור, הוכנסו מתחני הסוללה לכוונות גבואה עוד ביום ה'. חיילים שייצאו לחופשה וחזרו כולם לפני פרוץ המלחמה. כל הקנים היו בשירותם לפעולה מיידית. עם קבלת פקודת "שובר-יוגנים" הודיעו ה-מס"ל לחיללים, שנאטפו בחצר המעווז, על כוונותם ספיגה. הוא גם הודיע, בהתאם ל-פק"ל יעצוב את הסוללה, על מנת ליטול את תפקידו ה-קשה בתטיבה.

חילילים קיבלו הוראה לתיכנס מיד לבונקרים הלוחמים ולא לצאת מהם ללא הוראה מפורשת, להוציאו תצפיתן ה-ג"מ המוצב באזורי המתחנים. כ"כ הופסק חוץם ובהתנה לבאות שיחקו רבים מהחילילים "יש-בש".
משימות אש סכנה (ה"שינינים") שהאגנה עליהם יודעה למרגמות סומנו מראש ע"י חביות בעקב
לכן וחולקו ככללו:

- שאים בכיוון המתחם המערבי (באשר למרחוק מהמעוז קיימות גרטות שונות: בין 1500-400 מטר).

- 1 בכיוון הים.

- 1 בכיוון ציר "מכפלת", למרחק של כ-2 ק"מ מהמעוז.
כל ה"שינינים" היו בטוח ראייה מהמעוז.

תחמושת למרגמות אוחסנה בשבי דרגים:

א. מלאי מיד עלי-יד העמדה.

ב. השאר במחסן נפרד בעמדת התותחים.

⁽¹⁾ מפגש ר' מה"ד עם מפקדי המעווזים, תיק 226, עמ' 27. לפי גרסה אחרת חלה המלחמה ב"בודפשט" בהפצצת מהאווריר דוקוא.

בו-זמןית עם התקפת אוויר על מchnerה מפקחת הגדר (דרומית ל"קטייה") עלו כל החזותים על הטנקים ווחלו לנוף, ללא קבלת פקודה נוספת נוספת. 6 טנקים פנו מערבה והמחלקה של מוזס צפונה, לעבר הערים "מיימיקה" ו"מכפלת".

פָּרָקְדִּיהַקְּרֵבָה הַרְאָשָׁוֹן עַל הַמְּעֻזָּןכָּלְלִי

שלוש משימות עמדו בפני לוחמי המעווז:

- א. להגן על המעווז תוך השתייה האויב וಹמשר קיום ציפוי על חנוונותו וכוונונתו.
- ב. לסייע באש ארטילריה למעוזים אחרים בכו התעללה ולשתק את התותחים אווכי הטווח באזרור פורט-סעריד.
- ג. לאכן את האויב בית ולבו גדרו פעילות ימית ואווירית.

התקפת יום - השעה הראשונה

בשעה הראשונה, ככלומר עד שעה 1500 לערך, היו רק ה-ח'יר והותחנים מעורבים בהגנה על המעווז (ובגנוסף להם חולית ח'י שנתנה לשירותי קשר חשובים מאר). המעווז הופגץ קשה מתחתי 130 מ"מ ומרגמות 160 מ"מ, 120 מ"מ ו-82 מ"מ מכיוון מערב. צב הירי הוערך ע"י התותחים ב-30 פגץ/דקה. עם זאת, נראה ש"היריה הראשונה" ממש נורתה מטוס תקיפה מצרי שהפציץ את המעווז ויירה מתחיו או ממולעיו.

כוח ה-ח'יר מנה, כאמור, כציין אחד ו-10 חיילים שחולקו כלהלן:

- 2 (ככל ק舍) - בבורנקר ה-ח'ימי.
- 3 בבורנקר ח'יא (איןנו מופעל ע"י ח'יא).
- 5 בבורנקר ה-תאג"ד.
- 1 בעמדת הפריסקופ (ה-סמ"פ).

במקרה של פריצת כוחות האויב אל תוך המעווז, תיכנן אשכanzi עמידה עיקשת ב"מתחס הבורנקרים".
תחילה, ביקש להתקדם באמצעות ארכ', לדבריו, "ראיתי שזה לא עסק ואז ירדתי לעמדת הפריסקופ והשתמשתי בו".¹⁾ אולם, כעבור חמיה שעה הסטבר, שהמעוז כוסה כולו בעשן והראות דרך הפריסקופ הייתה גרועה. כאשר פיזרה הרוח, לשניות, את העשן, הבחן אשכanzi ברכובז שריםו, שעמדו לצאת מהתחם המערבי של מול המעווז. הוא התברש כאילו השרים החל לנוע בנתיב דרומי בעוד ה-חרמ"ש עמד להגיח מכיוון הים.

התמונה הייתה בלתי ברורה ונדרשה פעולה מיידית להבורתה. אשכanzi נטל מ"ק 25 ומקפת, ויצא, בטישו אחד החיללים, מעמדת הפריסקופ המוגנה לאחת העמדות המדורגות מתחת בורנקר

¹⁾חקיר "בודפסט", עמ' 45.

ח'י שאפשרה לו ראות טيبة יותר. התמונה שהתגלתה לעיניו לא הייתה מעודדת. השינוי התקדם לאט, כאשר ג'יפי תוליר נושאים לפניו. לפעמים שקו ונהלו לבסוע אחרת, תוך שהם מאייטים את התקדמותו השינוי.

את מספר הטנקים העריך אשכני ב-10-20. הם לא התקדמו בשורה אחת אלא בתבניות של 4 טנקים, אחידים חרמ"ש רכב על משאיות גדולות ובעורף טנקים נוספים. עוצמת הכוח הייתה, להערכחו, שאי פלוגות טנקים ופלוגת חרמ"ש, כלומר כוח של גדור. הטעות בין הכוח המצרי למעוז היה כ-1500 מ'.

העדרה בה שהה אשכני נפגעה, במהרה, מהאויב, שכבראזה הייתה את מיקומה ע"פ האנטנה שהזדקרה ממנה או ע"פ הבקר המשקפת של אשכני. הפגיעה "كبירה אוטית" הולכת בדרך חולז', כבריריו, וממשיר הקשר הושמד. כאשר התואש, רץ אשכני לבונקר חי'י הקרוב, שאמצעי הקשר שלו היו תקינים. הם היו מגוונים וככלו קשר קוויל ואלהוטי עם מפקחת חי'י, קשר עם כלידי השיט באזר והקשר למפקחת החטיבה בבלוזה, "איןטרקט" וקשר פנימי נוספים. הרשות היו דומות לאלה שב-חמי'ל המעוז, להוציא הטלפון למפקחת חי'י שלא הותקן ב-חמי'ל ורשות ה-חי'יר שלא הותקנה בבונקר חי'י.

לא ידוע אם הייתה ל-חי'י אפשרות לעלות על רשות ה-חי'יר באזר. הסתבר, שמפקד חילית הא-מכים כבר דיווח לחטיבה על המ丑ב ואשכני, שהגיע לבונקר חי'י ביקש לפנות באמצעות "ים-3" ל'אייר-3" להזמנת סיוע אווריר למעוז. הדרך ה"רשימית" להזמנת סיוע אווריר חייכת פניה ל-חי'א באמצעות החטיבה, אך בנסיבות השעה גם ל"קיזור דרך" היו תוצאות. (עצתם סיוע האווריר ותוצאתו ידונו בהמשך).

לא ברור באיזה שלב ובאיזה נסיבות הוכרז על כוונות פשיטה. בעדריות הרבות של מפקד המעוז אין תיאיחסות מוגדרת לנושא זה מלבד הערכה שבמישר ההגזה המטיבית לא תועאו האיללים מהבונקרים. עם זאת, מיעדים הא-מסו"ל ואחד מפקדי הכוחות שהפודה לכוונות פשיטה (שפירושה לגביביהם הייתה הפטת ירי תותחים וairosh המרגמות ועמדות ההגנה ב'אי'זר התוחכנית'), ניתנה מיד אחרי הפודה להתחילה בירי התותחים, אך אין הסכמה באשר למועד שני אירועים אלה.

לදעת הא-מסו"ל, פרק הזמן שעבר מפתחת האש ע"י המערים עד למתן פקודות הירוי וכוונות הפשיטה היה כשבה⁽¹⁾. לעומתו העדריך מפקד צוות תותחים 2 (שימוש כמפקד צוות מרגמות מס' 2) את פרק הזמן ב'כמה דקות בלבד'⁽²⁾. בכל מקרה, אין ספק שהפודות ניתנו עוד לפני כניסה שני הטנקים, בפיקודו של שאל מוזט, אל תוך המעוז, שהתבצעה לקראות סיומה של השעה הראשונה. קבלת שני פקודות סותרות, כמעט בו-זמנית, משני מקורות שונים – פקודת ירי תותחים מה-חמי'ל החטיבתי ופקודת כוונות פשיטה ממפקד המעוז – יוצרו מצב של מבוכה.

(1) מחקר אליו גולדין, מסו"ל בפועל, עמ' 3 (ב"י).

(2) מחקר יורם טגול, מפקד צוות, עמ' 2.

תרותחים מס' 1 ו-2 לא הופעלו כלל בשלב זה, כי הצוותים נעו בሪיצה לעבר עמדות המרגמות, שהפעלתן הוטלה עליהם לפי ה-פק"ל. תורת מס' 4 נפגע מיד עם תחילת הירי המצרי, ספק ע"י מטוס, ספק ע"י אש כ"ס. חלק מצוות תותח מס' 3 יצא מעמדת התותח לעבר עמדת ההגנה, בקרבת הגדר התקיפה של איזרו. מפקד הצוות הצליח לירות, בסיווע ה-מטו"ל, מספר פגדים, כנראה לטובת "ללחצנית", עד שהופסק הירוי, בהתאם ל-פק"ל כווננות פשיטה. עמדות המרגמות נבנו בעורם עיגול ודופןו שקי חול בגובה של כ-1 מ'. עליה צמודה וקטנה מאר שימשה לאחסון התחמושת המיידית ותעלתה בוסף קישה את העמדה עם בונקר התותחים ובו מחסן התחמושת העיקרי, הנפרד ממחסן תחמושת התותחים.

החלילים רצו לעבר העמדות, מצויאים באפוד מגן, קסדות ונשקי איש (בhaiuder מקום, נהגו להניחו על השקים וחלק מהנסקי אבד עקב החומות השקיס).

ירוי המרגמות היה קצר, ורק מילוט ובלתי יעיל. שלושה חילילים מצוותי המרגמות שמשו כושאי תחמושת, נהרגו ממש נ"ס⁽¹⁾, שניהם בעקבות הקשר ואחד בתוך העמדה עצמה. פג זתקע בתוך קנה מרגמה מס' 1 והצוות הכלתי מתורגל לא הצליח להפיעל את החולץ ולשחרר את הפג. אי לכך, עבר הצוות לרגמה מס' 2, אך גם היא הפסיקה לירות לאחר זמן קצר עקב קלקל, כנראה של הבוקר. שני הצוותים חזרו לרגמה מס' 1 ותווך סיכו עצמי רב טلطלו את הקנה בזווית של כ-90 מעלות והצליחו להוציא את הפג התקוע בתוכו.

חוסר התירגול של הצוותים המתבטה גם בקשיים בהם נתקלו בעת הוצאת הפגדים מרזיזות הנילוון העבה הסגירות בטבעת ברזל, בהן נארזו: "היה צרי מושך להילחם כדי לפתח את זה, זה גזל די הרבה זמן"⁽²⁾. שלב זה בהכנות לירוי לא תורגל מראש ואייש לא העלה על דעתו שלילות להיות תקלות. בנסיבות אלה מוכנת היטב הרכבתם של כל הנוגעים בדבר, כולל ה-מטו"ל, שירי המרגמות (טהי"כ נורו כ-60 פגדים ע"פ טיווח של מפקד המעו"ז), לא היה יעיל ועם כביסתם של הטנקים אל תוך המעו"ז ותחילת הירוי מתותחיםם, לא היה גם טעם בהמשך הפעלתן. הירוי הופסק כעבור זמן מה והצוותים חזרו לבונקרים. עוד לפני הפסחה הירוי נעצרו הצוותים, שידעו מעט על מהלך הקרב לעבור מטען 0 (לטוחנים קצרים) למטען 2 (לטוחנים ארוכים יותר) וכרך הבינו שהסכנה המיידית למען הולכת ומתרחשת.

לחימת שני טנקים נגד גדור מצרי משורין

מחלקת הטנקים בפיקודו של סגן שאול מוזס (העתיד לזכות בעיטור המופת), הגיעו לסביבה המעו"ז לפני השעה 1500. קביעה מועד זה מקובלת על מרכיבת המקורות ותואמת את יכולת התבוננה של טנק "פטון מ-48", שההירוטו המירבית היה כ-50 קמ"ש כשהמרחק בין בטיס היציאה "קטיה" לבין המעו"ז הוא כ-35 ק"מ.

(1) בינויים עורך ההפילה, כנראה בחור ישיבה שנשלח למעוז לקרה יום-הכיפורים.

(2) חקירות יורם סגול, מפקד צוות, עמ' 13.

המחלקה לא הופצתה ולא הופגזה בעת חנוכחת אל המועוז ואף לא נתקלה במכשורים אחרים שלולמים היו להאט את קצב התקדמותה. מ"מ טנקים ניסח ליצור קשר ישיר עם המועוז ע"י כניסה לעיר של גדור ה-חייר (רשות "קרטס"), אך הדבר לא עלה בידו. היה כאן איזה לבנה בקשר" - העיר. לבסוף בוצר קשר באמצעות הגדור או הפלוגה שלו. המועוז עמד בהפגזה כבדה אולט, עקב עירוף סמכויות נכנחת מחלקה הטנקים למעוז, ע"פ הוראותו של סגן מוזט, להפחיתו של צוות המרגמה שפעלה עדרין. חיליל הצעות התקשו לzechot את סוג הטנקים ועד שלא ראו בבירור את סימני הדרגה של צה"ל על מדיה השריוןאים לא ידעו אם הטנקים הנכנחים למעוז הם ישראליים או מצריים. תיאור האירוע של בניית הטנקים ע"י ה-מ"מ הוא קצר, תכליתי ופשטני מארך כלhlen:

"אני נכנתתי פנימה, מיד כשחפנסנו עדמות החחלנו לירוט. קשה לי להעריך כמה זמן (1) לפקח לנו שם להעמוד. עמדנו שם בעמדות. בכל אופן גמרנו את חבטן בתוך הצריח, זזנו אחריה, עשינו מלא מחדש והשכנו עד שהייתה לנו הרגשה שפותחות או יותר העסק (2) זהה שם מחוסל".

- במיציאות היו ההתרחשויות מסווכות יותר, כלhlen:
- א. כיוון שחריגלי החבירה למעוז לא בוצעו עם המחלקה של מוזט, הוא לא ידע מראש איזדו עד מה עליו לאחפו. יתרה מזו, חלק מתדריך התקיפה נמסה עקב ההרעשה הארטילירית.
 - ב. עשן סמייך אף את המועוז והקשה, לעתים, על זיהוי מטרות האויב.
 - ג. מפקד המועוז התמקם באחת מעמדות החיפוי בקרבת בונקר חי", אך לא היה בידו מכשיר קשר, שהושמד קודם להפגזה.
 - ד. טנק הסמל פסק זמןית מלפעול.

הבעה הדוחפה הייתה איפוא, מזיאת עמדה נוחה לטנקים. הקשר עם מ"מ טנקים הוקם באמצעות בונקר חי", כאשר התקשרות בין מפקד המועוז לבין המקשר שלו, מפקד חילית ה-מ"מ, התחילה בעקבות רמות, כאשר האחורי רץ בין בונקר חי' לבין מפקד המועוז. ההוראה הראשונה של אשכנזי למוזט הייתה לאחפו עדות טנקים מס' 3. העשן הכבד ואי התמצאותו בשטח המועוז הקשו על מוזט בכיצוע משימה זו ואז נאמר לו לתפוש עמדה בגבול העשן, ממנה הייתה לו ראות טובות בעוד הוא עצמו נמצא במצבה העשן. (יעזון, שמאן מלאי התהומות לטנקים היה קרייטי למכחילה, מחתם הייעדר רזרבות מעוז עצמו והיה על שני הטנקים "להתקיים" משך חמישה ימים על חמלאי הטנק שלהם - 59 פגדיים בכל טנק, כולל שלושה פגזי עשן).

(1) הכוונה למלאי המידי שעל-יד מגשי הטעלינה.

(2) תחקיר "בודפסט" במפקדת חטיבת 16, עמ' 25.

יררי הטנק נמשך, כנראה, זמן קצר בלבד. לפि הערכתו של אשכנזי נדרשו שני פגדים בלבד לטיווח. "הפגז השלישי כבר פגע ואחר כר זה היה כמעט כמו מטוחה. הוא פגע בשעה טנקים פלוטס מספר נגמ"שים ואז המלחילה הבריחאה". בריחאה זו כללה את כלי-הראם שכשור חנועם לא נפגע, צוותים רבים וכן חיילי חרמ"ש שנמלטו רגליית.

כד הנדרפה כליל ההסתערות המשוררינית על המעווז.

מקדר חוליה חי"י רשות ביזמנו ששבשתה 1515 החלו המערבים לסתם ולהתמקם במרחב של 2 ק"מ מעורב למעוז.

ב-חצ"א שעולם כעובר 10 ימים ניתן להבחין, במרחב של 2300-1800 מ' מן המעווז, ב"בית-קרים" ל-ראם ובו 6 טנקים טי-34 ו-10 "טופזלים" (נגמ"שים אמפיביים או.ט.י. 62). במרחב של כ-3000 מ' מהמעוז דזהה טי-34 בטוש כוסף. מרבית כל רק"ם אלה נפגעו באותו קרב. חי"א נטל חלק בהדייפה ההתקפה המצרית על המעווז. לפי דיווחי חי"א בוצעו באותו יום 19 גיחות באזר "בודפסט", בהן השתתפו מטוסי "סער" (סב"ד משופר); "עיט" ("סקיהוק") ו"קורנס" ("פנטום"). רוב הטייסים דיווחו על פגיעות טובות במטרה. מטוס אחד נפגע¹⁾.

- עד ראייה במעוז מאשרים את סיוע האווריר שנitizen לעוז אך מצינינים שתיא נקודות:-
- א. עיקרי הסיוע ניתן אחרי שנענץ הטור המשוריין המצרי ויש איפוא להביח שנפגעו כוחות מצריים שכבר נותרו או נפגעו ונסוגו.
- ב. גיחות התקיפה בוצעו ככל נמייב לציר התבואה של הטור ולפייך לא ניתן היה לפגוע אלא במטרות בודדות²⁾.

סוללת תותחי 155 מ"מ ב"בודפסט"

אחרי בילמת ההתקדרמות המצרית לעבר המעווז וביטול מצב כובנות הפשיטה שבא בעקבותיו ניתן היה להפעיל את סוללת התותחים - ליתר דזוק לשושה מtower ארבעת הקנים. (כזכור, תותח מס' 4 נפגע ויצא מכל פעולה בסמור לפתחת האש). המטרות המתוכננות ליררי היו שני יעדים ב"סמרה" (סוללת טיללים ותותחי חוף) וארבע משימות אש-סכנה - 2 ב"לחצנית" ו-2 ב"אורקל". מלאי החמושת עלה על 1,200 פגזרים מכל הסוגים, כולל זרchan ותאורות. לפि פקודת החטיבה ניתנה עדיפות ליררי לטובה המועוזים לאורך המעללה. האש נורתה תחילת בקצב מהיר, אך בהמשך חלה והאטה משתי סיבות עיקריות:

- א. בשעות אהיה'ץ נפגע תותח מס' 3 באש נ"ס ובכוונה פרצת שריפה שהבריחה את הצוות והוציאה את התותח מכלל פעולה.

(1) מלחתת יום-הכיפורים - חי"א בשלב הבלים, ע"י 15-16.

(2) לא הייתה אפשרות לבדוק את התהקירים שנמסרו ע"י טייסים ולפייך כמעט בלתי ניתן להעריך את חלקו של חי"א בקרב זה.

ב. תקלות טכניות שונות שבשלקו אגדול בימן היה לחזותן מראש, כגון: לא הייתה מאורה בתוך הכווית והיה צריך לעבוד לאור פנסים שלא כולל היו תקינות הרעש וחמשה בתוך ה"כברון" היו בלתי נסבליט כמעט ואחריו לא את חלק מהכוויתים אל תוך בונקר הלוחמים.

המתוך לטיהור העשן השמייע רעש כל מנוע סילון ואחמיר את הצוותים. המעבר לבונקר התהומות היה צר מאד וקשה על הובלחה.

הברגת המרעלומים ארכה, יחסית, זמן רב, עקב הקשיים בשחרור הפקלים (המורעלים בתוך הפג' באחטנה).

היה קשה ביותר לנעול את הסדן ולפתחו אחרי הירוי.

ג. התקלה האחרונה גרמה, בסופו של דבר, לשחתת מותח מס' 1 בשעות הלילה המאוחרות, כאשר לא ניתן היה עוד לפתח את הסדן.

ד. בשעות אחיה"צ למחזרת, 7 באוקטובר, פסק גט מותח מס' 2 מיליון, מטיבות לא ברורות, ובכך באה לידי סיום פרשת הסיוע הארטילרי מעוז "בודפשט".

כדי לגלוות את מקורות האש של האויב חג-מסויל, ששימש כ-קשי"א במפקחת החטיבה, במטוס-קל מעל המעווז וסבירתו, אך המצרים הפסיקו את הירוי בעמ סיוור ובכך הכשילו את מאמציו.

השיגרה במעוז לאחר בלימת ההתקדמות המצרית

מאז הדיפת ההתקפה המצרית עד להחפת צוותי הלוחמים, להוציא את מחלקת הטנקים, ב-11 באוקטובר, המשיך המעווז מטרת להפוגזות והתקפות מהאווייר בעוצמה משתנה והשיגרה בו החמצחה בפועלות הבא:

- כווננות ספינה בשעות הלילה.
- כווננות פשיטה בשעות היום ובשעות הלילה ללא ירח.
- כווננות מוגברת בדרומי אשאר ובדרומי הערב.
- תמרוני החמקות של הטנקים מפני אש נ"ט ואחרת בשעות היום.

עם הפסקת ירי התותחים התרכזה כל הפעילות בהגנה על המעווז. מפקד חולית ה-מ"ם של ח"י שגים הוא נשאר ללא תעסוקה ייעודית, אחרי שמתנקזו יצאו מכל שימוש, השתלב בה כעוזרו או סגן של מפקד המעווז.

בנוסף למגיעה הפגיעה של החילילט, הייתה הדאגה העיקרית לקדם פשיטה אפשרית, שסכנה הומחשה מאר ב-9 באוקטובר וככליה של אחריו, לאחר שנודע על המ丑ב הקשה בו נמצא מארב מצרי, מזרחית למעוז (נכושה זה יידונו בפירות בחמץ). היה חשש שהמארב ייסוג מערבה ויעבור את "בודפשט". לkidוט פשיטה אפשרית הורכבו חמיש חוליות מא"ג שהתפרטו לאורן השלוחה המזרחית בהנחה שהמארב ייסוג לאורן חוף הים. אחד ה-מא"גים (או מא"ג נוסף)

הווצב ע"ג אחד הטנקים, אך מפקד המעווז שחש פגיעה בהם באש נ"ט, אף יותר מ-מ"מ הטנקים עצמו, קבע שאלה יוסתרו כל עוד אין צורך מיד בהפעלתם. כי"כ חזקה האבטחה של אזור השער ע"י הצבת הבזוקה היחידה של המעווז בקרבתו.

שילובם של התותחנים במערך ההגנה היה קשה מפני כשירותם הנמוכה לשימושה זו שנבעה משתת סיבות:

א. הם לא עברו אימון חי"ר, ויתר על כן, יכולות להפעיל ביעילות את נשקם האישי הייתה מוטלת בספק.

ב. מוראל התותחנים נפגע קשה עקב הפגיעה בתותחים ובחייבים. רבים מהחייבים, כולל המפקדים, היו במצב נפשי קשה. על רקע זה נערכו מード היחסיטים, המתוחים בלאו חci, בין מפקד המעווז ל-מסוייל בפועל. המפתחות לטובעה חלה בעבור יומיים והענינים החלו "להתדרדר" עם הצבם של התותחנים בעמדות במערך משולב, ב-די"כ בפיקודו של איש חי"ר.

שגרת הטנקים בלילה הייתה הימנעות מכל חבואה, ככל האפשר. אחד הווצב בקרבת השער והשני בסביבת הגברטור. הרינויים הורשו לצאת מהטנקים ולישון, במידת האפשר, בובנים. בשעות היום יצאו הטנקים מהמעוז למרחק של 2-2 ק"מ, לשם תחומיות מההפגזות הרבות. הם נהגו להיעזר לפרק זמן של כ-10 דקות וכאשר אש נ"ט של המערדים התק儒家 אליהם החלו לנוע וחוזר חלילה.

עד פתיחת ציר "מכפלת" ב-10 באוקטובר ביצרו ביצרו במעוז מפקד תאגודה ומג"ד חי"ר. ה-מג"ד הביא מזון, מים ותחמושת, בלבד בזוקות נספנות ומרגמות שביקש מפקד המעווז. בעת הביקור נדרכו הסידורים לאיילופי המשמרות אמרורים היו לצאת אל הפועל למחרת, ה-11 באוקטובר.

הלחימה על ציר "מכפלת"

ציר "מכפלת" נחטט פעמיים במהלך המלחמה: בין ה-6/9 ו-10/9 באוקטובר, וב-15 בו. הכוחות שהשתתפו בלחימה על פתיחת הציר היו רבים ומגוונים. החוץ הראשון שהופעל נגד החסימה ב"ירוגה 3" (נ"ץ 454441) היה מחלקת טנקים מ"כוח לפידות", שנתקלה בשעה 070400 במארב ונסoga. על צוות מ-יח' 269 הוטל לגלוות את מיקומו תדרוך של המארב ולאמוד את עצמו. הפעולה בוצעה בליל ה-7/8 באוקטובר. ב-8 באוקטובר נקבעה לפעולה סיירת "shed" (גד' 424). תחילת הפעולה מחלוקת ע"ג בגמ"שים בלבד ולמחרת צוות קרב מוגבר, בפיקודו של טאייל לפידות (מפקד הכוח שנקרה על שמו), שכלל פלוגה מוקטנת רוכבה על גמ"שים של גדור 424 (כ-50 חיילים), 4 טנקים ברתק, 2 מרגמות 120 מ"מ, 1 דחפור, מח' הנדסה לטיהור הציר ממוקשים. נתלוו לכוח 2 מחלקות של גד' נח"ל, שנעודו לתגבר את המעווז.

הקרב על פתיחת הציר ב-15 באוקטובר נוהל בעיקר ע"י פלוגה ל' 128⁽¹⁾, בפיקודו של סרן דגני, שבפל באותו קרב. לקרה סיומו העתרפה לכוח פלוגה ב' של גדור חי"ם 564.

(1) ראה הספר "אחד מן החרמיש" (ת"א, 1975) שמחברו, אלי גל, שירות באותו גדור.

הקרב על הציר - 6-9 באוקטובר

לפנות ערב ה-6 באוקטובר נחת כוח קומנדו מצרי מהים ב-נ"צ 454441 על השרטון מתחום "ערוגה 3". הכוחמנה כ-200 חיילים וצויד, בנוסף לצוות הארגани התיקני, גט בטיל נ"ט "טגר" נישאים ("פחד"). נחיתתו של הכוח נודעה במהירות, אך עקב נחיתה מהויר של כוחות קומנדו נוספים בגזרה, שרהה אי בהירות לגבי מיקומו המדויק. מחלקת הטנקים נתקלה לראשונה במארכ-ב-070400 לערך. נפתחה עליה אש והמחלקה נסוגה אחורי שאחר מטנקים נפגע. בשלב זה הייתה ידוע מעט על היערכות הכוח ועוצמתו.

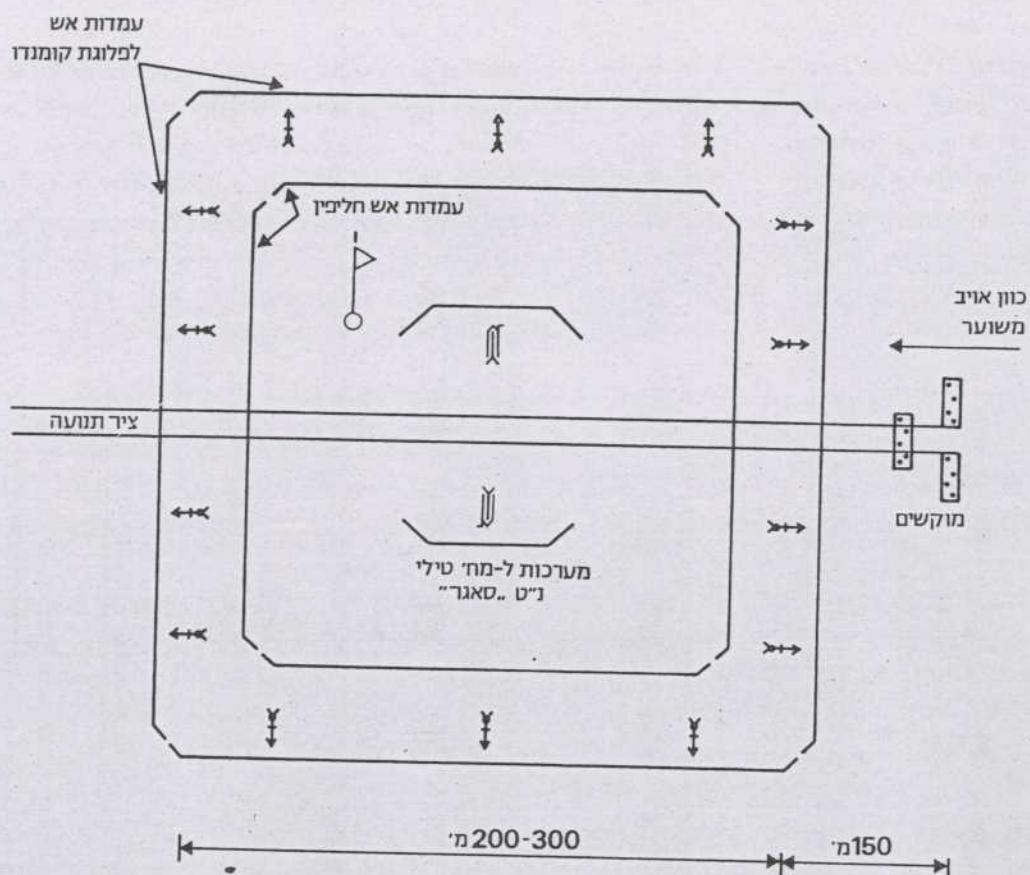
המארכ היה בנוי בצרוֹן ריבוע של 350 מ' × 350 מ', כאשר בכל צד שורת חיללים מחופרת, ברזוחים שוויים בלי עדריפות לגזרה מסוימת. הכביש עבר בקצת הצפוני של המארכ. עדות נוספות היו מבנים כעמדות חיליפין. הן היו דודדות בגלל מי-תחים גבוהים וחילילים נעזרו בתול-חזה מוערמים. מוקשים הונחו כ-150 מ' ממרחק המארכ. שורת מוקשים אחת הונחה לאורך הצעיר ושתי שורות נוספות במרחק של כ-30 מ' משנה צדייו בטרחה לפגוע ברכב המנחה לרוח מהעיר תוך עלייה של רכב פגוע. כל המוקשים היו בטוחותiesel של מרנ"טים א.ר.פ.ג.י. 7. משני צידי הכביש בטור ריבוע העמדות הועברו טילי "פחד". מזור העמדות אפשר היה לירות לכל הכוונות. כמו כן רוכץ מספר רב של מלנ"טים א.ר.פ.ג.י 7 לכיוון הציר.

נוכח מבנה המארכ ועוצמתו אין זה מפתיע שניסיונות פריצה שנעשו בכוחות קטנים נכשלו. גם צוות מסיירת מטכ"ל, שנשלח לגלות את מיקומו המדויק של המארכ ולאמוד את כוחו נסוג אחורי היתקלות, בה נהרג חיליל אחד.

צווות מגדור 424 (סירת "שקד"), רכב על נגמ"ש התקרב למארכ, ב-8 באוקטובר, במשימה לסתורו, אך ספג אש עוד מרחוק ונסוג. באותו יום נפגעו 2 טנקים נוספים בעת ניסיון להתקרב לאזר. לבסוף החליט מח"ט 204, אל"ם רם צבי, שהגדרה הייתה באחריותו, שיש להטהר על המארכ בעוצמה רבה יותר.

המשימה, כפי שהוגדרה ביום הפלישה (ייתכן משוחרר) של אחד הכוחות המשתתפים (גד' 424), הייתה "לטהר את אזור המארכ, להשמיד את הכוח המצרי, לנחות את הצעיר ממיוש ולחבור עם מעוז 'בודפשט'". הכוח, שהורכב לביצוע המשימה, בפיקודו של סא"ל לפידות, כלל פלוגה A/424 (כ-50 חיילים), 4 טנקים ברתק, 2 מרגמות 120 מ"מ, 1 דחפור D-9 ומחלקת הנדסה לניקוי הצעיר ממקשים. כ"כ צורפה לכוח מחלקה של גדור נח"ל 906, שאמורה הייתה להחליפה את המחלקה של אשכנזי ב"בודפשט".

מארב נ"ט היקפי לכפלוגת קומנדו משולב טילי נ"ט (חישור סכמטי)

התמונה המודיעינית שנטקלה עקב הניסיונות הקודמים לכבור על המערב, הייתה מעורפלת במידה, אם כי היה ברור, שהויב היה מצוייד בנשק נ"ט ייעיל ולפיכך היה על כוח ח-חייר להתקרב ליעד רגילה.

הפלוגה חולקה לאربעה כוחות משנה: כוח חוד שנע לפנים ושני כוחות הסתערות, שהתקדמו בטורים שני צידי ציר "מכפתה", בני 12 לוחמים כל אחד. עתודה של 14 חיילים נעה מאחור. הפלוגה הושעה ע"ג נגמ"שים עד למרחק מה מיקומו המשוער של המערב ומשם המשיכה רגליים ברוחבי יום. המרגמות והטנקים שימשו כטיוו והושארו מאחור. בעת התנועה נורתה על הכוח אש ארטילריה שגרמה להיווצרות רוחמים גדולים בין כוחות המשנה שהיקשו מאר על השיטה בהם. כוח החוד ובראשו 5 קצינים וסמלים הגיעו לאזור המערב ובמכת האש הראשונה שנפתחה לעברו נפגעו שניים מהמקדים מטווח קרוב ביותר ואילו הכוח נשכב במקום. נראה, שמיומו של המערב לא היה ידוע לכוח המטהר שלא עיר כי הוא קרוב כל-כך. כוח המטהר שנע מרחק קטן מהויר החוד ותפס מחסה מהויר תלוית גבוהה, רותק למוקומו ע"י אש חזקה. ה-קתי"ק שנע עם הכוח לא הצליח לטוח את המרגמות והכוח נע ללא אש מלווה.

הקדינים שהלכו בראש הכוח ניסו להמשיך להתקדם, כדי לחשוף את הנגעים, באיפוי מא"גיטט שכוב בעירה הימני של הדר, אך לא הצליחו בכך. ה-מ"פ דיווח לאחורי על המצב בו הייתה שרואה הפלוגה ונאמר לו שהזמן סיוע אווריר. ביןתיים שכבו חיללי הפלוגה וניהם קרבות עלייפות מטווחים קצרים עט חיללי המערב. מספר חיילים נפגעו בחילופי אש אלה כשהרימו ראשם בניסיון לשתק את מקורות הירוי. עם התקרב החשיכה נוצרה הכוח לעוזב את המקום. כל הנגעים חולצו, מלבד קצין הרוג שגופתו שכבה בשטח החשוף לעמדות המצריות. באיפוי מא"ג הגיעו ארבעה מחייבים הכוח בזחילה אל ההרוג וגררוו עברו שאור הכוח.

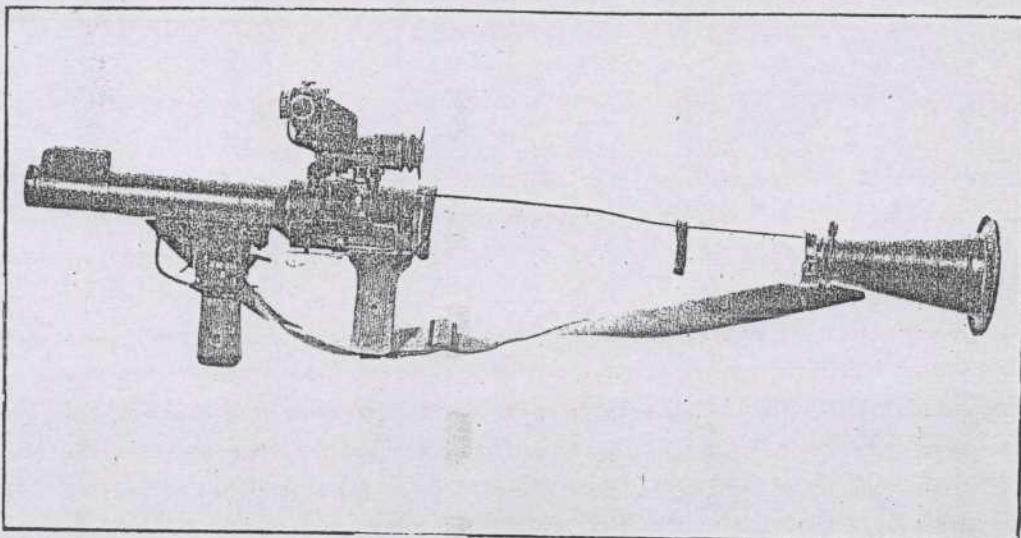
למרות הצלחתו בהדיפת כוחותינו נמצא המערב מצוקה רבה. מודיעין החטיבה קלט ופיענוח שדר של מפקד המערב אל מפקדיו, מנו הסתבר שנשאר ללא תחמושת ומים והוא מבקש שיחלצוהו. כמו כן ביקש לדעת מדווקה כיצד שאמורים היו להתחבר אליו לא הגיעו (כנראה שהאכוון לטור שאמור היה לבכוש את "בודפסט" אך נכשל), ואילם לרוץ את אותו המפקדים שלחו אותו ולא קיימו את הבתחות לחלו⁽¹⁾.

איומיו של מפקד המערב המצרי השיגו, כנראה, את מטרתם, כי בהגיע כוח צה"ל נוספים למקום לחרת, היה המערב נתוש. האויב השאיר אחריו מספר הרוגים ואת מסוויל הפצוע.

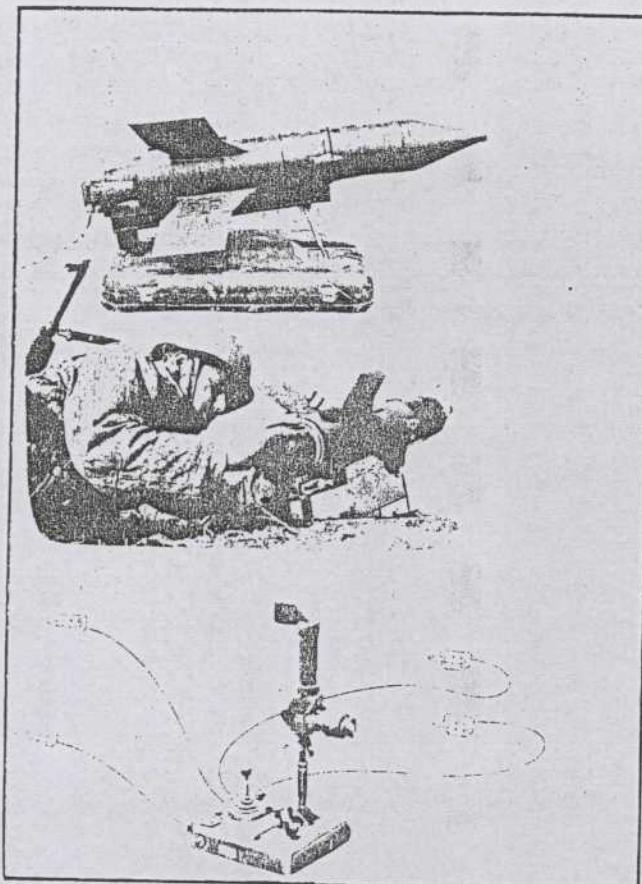
בימי הלחימה על פתיחת הציר, 6-9 באוקטובר, השתתפו אבירdotינו ב-6 הרוגים, 4 פצועים ו-3 טנקים פגועים. המערב המצרי עמד בכל התקפות האלה אך סביר להניח שהחץ הגובר שהופעל עליו גרט, בסופו של דבר, ל"התפקידו", וכך נפתח הציר ל"בודפסט". אין חשיבות יתרה לשאלת אם הכוח המצרי אמרור היה להטפות מילא, אחרי שנכשלה התוכנית להתחבר אליו.

(1) מחקיר "בודפסט", עמ' 84.

R.P.G-7

טיל נ"ס "סאגר" נישא

טווח: 3000-500 מ'.
זמן מעופף: 27 שניות.
חרירת שרiron: + 400 מ"מ.
משקל הטיל: 11.3 ק"ג.
משקל מזוודה טיל: 16 ק"ג.

חילופי הכוחות במעוז ב-11 באוקטובר

חילופי הכוחות התבצעו בשעות אחיה'ע ולפנות ערב ביום ה', 11 באוקטובר. אל חילוי ה-ח'ייר מ-גד' 68 וחוליות מכ'ם ח'י', שעזבו את המעוֹז הצטרכו 8 חיילי חת'ם (הגוף העיקרי של הסוללה יצא למחה) ולמעוז נכנסה פלוגה א' מוקטנת של גד' נחיל 906 (כ-70 חיילות) וחולית מכ'ם מחליפה, כולל צוות תיקוניים. מוח' הטנקים לא הוחלפה. המנוועה למעוז וחלופי הכוחות התבצעו בתנאים קשים למדי, מה גט שפלוגת ה-נח'יל התנסתה באותו יום בטבילה-אש. יש לציין שבഫגזה הארטילרית של האויב בזמן החלופים לא נפגע איש.

כך תוארו חילופי הכוחות ע"י "במחנה נח'יל¹⁾:

"יאת 'טבילה האש' עברו החברים עוד לפני שהגיעו למעוז. המוצרים הכינו להם 'קבלת פנים': התקפה ארטילרית צפופה על הכביש, במרקח של כ-ק'ם מהמעוז עצמו. ה-זחל"ם הראשון שכו נטו סמ'י²⁾. המפקד היה משם לתוך האש והמשיך לדחור בין הפגיזים. במשך 5 דקות נפלו סביבנו כ-30 פגיזים, שהחפו עצום בראש עזרם והרעידו את האדמה. ה-זחל"ם הזעדע ועף מצד לעד'. יתר ה-זחל"מים חיכו שעצמת האש תפחת ואז פרצו בדרכה בהפרשי זמן לתוך המעוֹז. במעוז קיבל את פניהם מפקד המילואימניקים 'שהסתובב לו במעוז בין הפגיזים כאילו הוא מסתובב בדיינゴוף' - כך סיipro. עם רדת הערב עזבו המילואימניקים את המעוֹז בחסות החשיכה ובמקומן נשארו ה-נח'ילאים ומטרת תותחנים".

חילופי הכוחות בוצעו בקרבת בונקר התותחים המורכזי, בו תפסו רוב ה-נח'ילאים מחסה בפני הפגזה, בעוד המפקד היוצא מסירע עם מחליפו בתוך המעוֹז ומתדרכו.

המחושת הרבה שה-נח'ילאים הביאו עימם פורקה (מדטי אשכזבי החלוגן כי מלאכת הפריקה נעשתה ככלה ע"י אנשייו בעוד שה-נח'ילאים שוחים בבונקר) ועם חשיכה הועברה הגנת המעוֹז לידי פלוגת ה-נח'ילאים הבלתי מנוטה, אשר מוח' הטנקים המנוסה של שאל מודע משמשת לה משענתה אמינה. בלילת הראשון לשתייתם במעוז יכלו ה-נח'ילאים להיעדר גם בתותחים שעדיין נשארו במעוז.

B-2) "הלילה הראשון היה די מפחיד. החברים לא הצליחו עדין את האזור וכל מה שראו היו כמו מטירים מילינט ומשמאלם ורעש גלי הים המתבפים על החוף ברקע. המתח היה רב. היו ידיעות על אפשרות התקפת חי'יר מצרים ... למשל, הוקפזו כולם, באחד הלילות, בגל כל דלק נמייק של מטוס, שעד בקרבת החוף. השומרים חשבו שזו סירת גומי של אנשי קומנדו ימי שכבר ירדו לחוף ומטוכבים באזורי המעוֹז ... ביוםיים הראשונים הרגלנו ... ולכון רבית מאיתנו ויתרו על הריצה לבונקר האוכל מחשש שמא פגץ יפול וירגע בנו ... אבל אחרי יומייט היה כבר משעמם ללכמת לאכול בלי פגיזים, כי כבר הרגלנו זהה"³⁾

(1) דצמבר 73.

(2) שמואל פור.

(3) "במחנה נח'יל" - דצמבר 73.

בקשותיו של ה-מ"פ הנכונט, שהמפקדר היוצא יישאר במעוזليلת נוטף, על מנת להקל על תחילה
ההעברה ולסייע במידע וכושר התמצאות, נתקלה בסרוב מוחלט של מג"ד ה-ח'יר, אם כי אשכנזי
הייה מוכן לכך. עם זאת ניתנה לפולוגה שהות של 3 ימים ושעות מספר להתכוון ל מבחן העיקרי:
תקיפת כוחות מצריים משולבים - רק"ם, ח'יר וקומנדו - בamageה לכבות את המזוז בשעות
הבוקר של ה-15 באוקטובר.

פָּרָק ۲

תְּקַרְבָּה שְׁנִי עַל הַמְּעֹז

תקופת הביניים

עם חילופי הכוחות חלו שינויים הייערכות בתוך המעווז ומהווצה לו. כדי לאבטוח את האזרחים החשובים במיוחד - הקטועים בקרבת חוף הים ואזור השער, נקבעו שבע עמדות, כל אחת בפיקוד קצין (ארבעה קציני הפלוגה ושלושה נוספים), כתגבורת מהמאגר. כל העמדות אווישו בשעות הלילה, כאשר אותן החילילים שהיו רשאים לישון נצטו להיאשר במדיהם ונעליהם גם בעת השינה, אך בשעות היום נטל ה-מ"פ סיכון מחושב נוכח ההפגזות שהונחתו על כל חלקו המעווז, ואיש שתי עמדות בלבד, אחת שחילתה על השער והשנייה מעל החמייל. יתר החילילים נצטו לסתום ממחה בתוך בונקר קרוב לעמדותיהם.

לכל עמדה הוקזו 2-3 מא"גים, נשק אישי, רימוניים ותחמושת בשפע. עיבורי משמעותי זה של ההיערכות, בהשוואה למקופה הקורמת התאפשר רקב הגידול הרב במספר הלוחמים.

שלושה סוגים של מכשירי קשר שרתו את המעווז:

- א. מ"ק 6 (טוח עד 1.5 ק"מ) לתקשורת פנים, שהוצב בכל עמדה.
- ב. מ"ק 25 (טוח עד 8 ק"מ), כנראה בשימוש ה-קט"ק.
- ג. מ"ק 44 (טוח מעל 30 ק"מ), מיוחד לחבר עם האטיבה (שהמרחיק, בכו ישר, בינה לבינה המעווז היה כ-20 ק"מ).

בנוסף למחלקת הטנקים היליתת ת"פ הפלוגה גם סוללה מכמ"א 120 מ"מ, מגדור חמ"מ 486, שנערכה כ-1 ק"מ מזרחו למעוז. ה-קט"ק הוצב במעוז.

הפגזות האויב היו עקביות והפכו כמעט לשיגורה, בשעה 0500 לערך, גורה מס' 000005 של טילים או פגיזים, ששימשו כאות השכמתה. בעקבותיהם באה הפגיעה צפופה מאד. עד לשעה 0900 לערך שרר שקט ייחסי ואז החלת הרעשה חזקה נוספת. בירתר שעתה היוו הפגזות הlion הlion הlion הlion הlion הlion דילילות, "טפטופים" של פגץ אחד מידי מספר דקות. כמו כן, הונחתה מידי פעם הפגיעה על הכביש המוביל למעוז - סיימו בדוק להתקרכותו של רכב אספקה. ההפגזות הlion הlion הlion הlion הlion הlion דילילות, גרמו לעתים, לכיסוי הטנקים באבניים וחול. כמוצאה מכך יצאו המקלעים מכל שימוש והיה לעיתים צורך לבקוחם, על מנת להצדיר את הטנקים לכשירות מלאה.

התקפה המצרית ב-15 באוקטוברבליי

- בתקפה המצרית היו משלבים ח"יר, שריון וארטילריה, בעיקר שלבייה:
- כיבוש המעוז ע"י כוח גודרי בהרככ פלוגת קומנדו מגודר 103 ופלוגת ח"יר מוגברת, כנראה מטה בתקפה ח"יר 135. פלוגת הקומנדו התקדמה רגילה ופלוגת ה-ח"יר הגיעה בחיפה -נגמ"שים אמפיביים.
 - חסימת ציר "מכפתה", למניעת החשת תגבורת למעוז, הוטלה על פלוגת קומנדו מוגברת, גם היא מ-גד' 103, ו-ת"פ לה מה טילי "פחד" ("טאגר" ניטה). הכוח הגיע רגילה תוך עקיפת המעוז מ"עיריה" לנוקדה, כ-2 ק"מ מזרחה ל"בודפשט" (לפי גרסה אחת התקופה הפלוגה קרוב יותר למעוז ועוד לפני גרסה אחרת מיקום הפלוגה היה רחוק יותר). הכוח הגיע למקום בשעה 150400 וגעדר מדרום לציר.
 - טור משוריין התקדם מ"עיריה" בכיוון מזרח, אך נחדר בהגיעה למרחק של כ-200 מ' מהמעוז.
 - מן סיוע ארטילרי רב עצמה לכוחות התוקפים.

התקפת חילא של ה-14-15 באוקטובר

- ביל א-14-15 באוקטובר פגעו המצריים בהרעה כבדה מכליים ארטילריים, בעיקר מרגמות 240 מ"מ (חירושות פצעות במשקל 100 ו-130 ק"ג). במקביל דיווח מפקד חולית ה-מכ"ם של ח"י על זיהוי מטרות רבות בית, צפוןית-מערבית למעוז. בעקבות כך נקבעו אמצעי זהירות שלහן:
- כל העמדות עוברו.
 - המפקד התקם ב-חמייל (בונקר ח"א) תוך כווננות לתזוזה מיידית לעמדה במקומות בו תפתח התקפה או במקרה של אזעקה.

ואמנם, ניתן אותן האזעקה בשעה 150330. חילאי עמדת השער דיווחו על יריות לעברם ועל חיל פצעו. ל"כ זוהו דמיות שנבעו באזור, והשתיכו, ככל הנראה, לכל הקומנדו המצרי שעבר במסוך בדרכו למקום בו תוכננה החסימה. קשה להניח כי כוח הקומנדו המצרי הוא זה שפתח באש יזומה עבר המעוז, שכן ההסתערות עליו תוכננה לשעה מאוחרת יותר. סביר יותר, שמאחת העמדות למעוז נפתחה אש על הכוח המצרי וזה השיב אש.

ה-ת"פ נגע במחירות מה-חמייל לאחת העמדות בקרבת השער, אך חזיתו את התקפה מלכוןך ח"י, שהיריות באזור השער עלולות להיות פועלם הסחה ושיש לצפות בעירגנות מירביה בכיוון מערב, ממנו מתכנן התקפה שריון. ל-מ"מ טנקים ניתנה הוראה לחפש בכיוון השער, שם החיבר את הטנק שלו ומאחוריו, על יד עמדת טנקים 2, החיבר אונ טנק הסמל. כעבור זמן מה ראה התותחן דמיות על גדר המעוז. כיוון שמדובר הטנק לא פעל יורה התותחן פגץ לעבר. מאוחר יותר התברר שהיו אלה צוותי א.ר.פ.ג.י. מצרים, שחוטלו או נוטלו ביררי הפגץ.

בשעה 150500 לערך, הודיעו המטכיתן מעל בונקר ח"י על התקרובות של טנקים ממערב. מאוחר יותר התברר שהיו אלה בגמ"שים אמפיקיביים ("טופזיט") שהטיסו/הטיסו ח"יר מערץ לקרבת הסתערות על המוז. הועבר דיווח לחטיבה וזוז הודיעות שתנייע כוח של צחל"מים מתקברים למעוז. ביןתיים הטעין צוות הטנק של ה-מ"מ פגיזים לטנק שעמד ליד בונקר התותחים המזרחי, אשר שימש כמחסן תחמושת. לא ברור מדוע כבר בשלב זה של הלחימה היה הטנק במחסור של פגיזים: "היהיתי כמעט ללא תחמושת כבדה" - סיפר ה-מ"מ.⁽¹⁾

שהבחין ב-גמ"שים המתקרבים, הפסיק את הטעינה, הכניס את הצוות לטנק ותפס עמדת בקרבת עמדת טנקים מס' 1. בגמ"ש האויב הראשון הופיע למרחק של 50-40 מ' מהמעוז, על חוף הים, והסתבר ל-מ"מ כי מעמדתו לא יכולה להנמיך את התותח במידת מסוימת לפחות בוגייה-ב-גמ"ש. אי לכך, נגע אחורה, עד לככיש, כ-30 מ' מדרום-מזרח לשער המוז כרי להגדיל את המרחק ביניהם. אר-ה-גמ"ש ואז "הכנסתי לו פגז". טנק הסמל שקדם לכך נתקע בתוך בור של פגז 240 מ"מ, אך חולץ ממנו, תחת הרעשה ארטילרית כבדה, ע"י טנק ה-מ"מ, "טיפל", ביןתיים, ב-גמ"ש השבי, שgam הוא עמד על החוף. שני ה-גמ"שים הנוגדים נפגעו בהמשך ע"י הטנק הראשון. כי"כ הופעלה נגד ה-גמ"שים סוללת מרגמות 120 מ"מ, שהובאה מזרחה למעוז והייתה ת"פ מפקדו. ביןתיים הפסיקו רוכב חילאי האויב לרדת מה-גמ"שים ונערכו מצפונו למעוז להסתערות. הטרפה אליהם פלוגת הקומנדו, שהגיעה לסביבות המוז יחר עם פלוגת החסימה, בשעה 150330 לערך. כוח ח"יר נוסף נראה מתקרב רגלה מכך "עריטה" ולפי עדות ה-נ"א לאים נפגע קשה ע"י פגיזים שנזרו מטנקים. טנקים ירו ברכוז כוחות האויב אך עקב הסוללות והגדרות שהפרידו ביןיהם לבין האויב, לא היה תירiy עיל.

ה-מ"מ דיווח בקשר למפקד המוז והזהירו בפניו הסתערות העולה להתקבע בכל רגע. מכיוון ריכוז האויב נשמעו צעקות "יאלהה, يا ג'מעה" והמוצרים החלו להסתער מצפונו, תוך הרעשה ארטילרית כבדה. מפקד המוז הוציא, ביןתיים, חלק מחייליו מעתודות הדרוםיות והציבם לתגבור העמדה על גבי בונקר ח"י, משמאלו ומימינו. על המוצרים המתעדים הוטירה אש מכל הכלים.

לפי גרסה אחת לא הצליחו המוצרים להגיע אלא לגדר ההרווה בחלוקת ושם נבלמו. לפי גרסה אחרת הגיעו עד לתעלות שמהתח לבונקר ח"י, נצמדו לדופןו, אך חוסלו ע"י רימוביים שבדרךם לעברם. יעוץ שהמරחק בין הגדר לעידור הצפוני של בונקר ח"י הוא כ-15 מ' בלבד. ההסתערות לוותה בהרעשה כבדה של ארטילריה או טנקים אך כל נפגעה היו חיילים מצריים. כאמור, התקדמות השריון המצרי נבלמה עקב ייעילות אש ה-נ"ט של מה' הטנקים.

מספר הרוגי האויב הוערך בכ-60 חיילים, שרובם נפלו בשטח ההריגה שבין ה-גמ"שים לבין עמדותיהם.

(1) תחקיר "בודפשט", עמ' 29.

להלן סיום תיאורה של "התקפה הגדולה", כפי שהופיע ב"במחנה נח"ל" מדצמבר 73:

"בזה, למעשה, מטה ימי התקפה הגדולה", ועמה גם נסיוונם האחורי של המצריים לכבות את מוצב חורף ... לחרת יצאו כמה מהאנשיים לקבור את חללי המצריים, 'עשינו זאת למטרותigiיננה בעצם, אבל כשחפרנו את הקברים וכיסינו אותם התייחסנו אליהם בכבוד... הם רצו להרוג אותנו רק לפני שעوت, אבל זה לא הפריע לנו להתיחס אליהם כמו בני-אדם. קבכנו כל אחד במקומות בו נהרג ו-אחים פירקנו את ארגזי המתמושת וכמכנו שם על הלוחות 'פה קבור חייל מצרי' ושמנו מצבה על כל קבר".

הפלוגה הchallenge לנوع ללא סיוע ולא חיפוי וכפי שהתברר מאוחר יותר ל-מ"פ, בכוונה הקטע של הכיבוש מול המארב המצרי.

בשלבים מוקדמים של התגובה נפגע אחד ה-חל"מים של מחלקת 1 זה-מ"ם שבתוכו נפצע. הפלוגה המשיכה בתנועתה ובלב זה, כנראה, החל בחתמת ירי צפוף של האויב שפגע ברבים מה-חל"מים והאילים. צלחמו של ה-מ"פ ומספר זחל"מים נוספים (כנראה 4), הספיקו להציג עד לקצחו המערבי של המארב,

המערים שמרו על משמעת אש קפודנית כל עוד הטור הישראלי לא הגיע לטוחה יעיל של ה-מרג'טימס והנשך הקל⁽¹⁾. זמן קצר אחרי פתיחת האש העזה עלייה, מצאה עצמה הפלוגה במצב קritisטי, בו

קובצת זחל"מים אחת, עם נפגעים רבים, תקועה מול המארב ממש ותקבוצה השניה מבצעת תמרונים נושאים וכושלים להסתובב 180 מעלות, על מנת להתקרב לקבוצה הראשונה לשם התארגנותה להסתערות רגלית. הדבר לא ניתן לביצוע ונוצרה פקעת נסופה של זחל"מים תקועים. בנסיבות אלה החליט ה-מ"פ על הסתערות חזיתית בטוחחים קצרים ביותר - 20-30 מ'.

הצטרכו אליו בהסתערות כ-12 חיילים, כולל 2 זה-מ"מים שטרם נפצעו. רוב החיילים הפלוגה נהרגו או נפצעו קשה ובין ההרוגים היו ה-מ"פ וшибו-ה-מ"מים, שנפגו ונפלו בין עמדות חיילי האויב.

סיוע ארטילרי ע"י מרגמות האטיבה ניתן באיחור ובמספר קטן של פגזיים. לעומת זאת ניתן סיווע אש יעיל מסיפונים של מרבית ה-חל"מים, כולל אלה ששוטקו עוד בשלבים הראשונים של הקרב.

הקרב הסתיים סופית עם הגיעו של כוח חילוץ - פלוגה ב' של גדי חיר'ם 564 - אך קיימת תמיינות דעים, שהויב הגיע למצב של שבירה עוד לפני התערבותם של הצנחנים, שהשתתפו, למעשה, רק בשלב המיטים של הקרב.

האבדות של כוחותינו בקרב זה היו כבדות ביותר: 18 הרוגים ו-35 פצועים.

(1) הסתבר שהדבר נבע מכך, שטילי ה-ג'יט שלחם, מדגם "סאגרא" נישא, נרטבו כולם בעת מעבר הכוח בbijoux וייצאו מכל שימוש.

פָּרָקְטִּיהערות לקרב על פריצת חטיפה המצרית

בעקבות הקרב התעווררו מספר מミות ושאלות לגבי תופעות אלה:-

- א. האם הייתה הצדקה להנעה החפוזה של הפלוגה בכיוון האסלאמה המצרית, מה גם שעצמתה הילתה ידועה ל-מח"ט.
- ב. כישלון הסיוע הארטילרי.
- ג. רמת הלחימה של חיילי הפלוגה.

באשר לשאלת א' הסתבר, במבט לאחר, שמדובר "בודפשט" עמד יפה בהתקשרות המצרית גם ללא תגבורת. אך לא כך נראה הדברים לחטיבת אחוריות לגזרה ולଓגדה הממונה. מודעות להתקפה אפשרית נוספת על "בודפשט" הדריכה את צעדייה של המפקדות הממונעת ופואר נודע שהיא אמינה נפתחה, ב עצמה הרבה,طبعי היה שהלאו בכיוון אבטחת הציר, ואחרי חסימתו, לפתחתו מחדש.

היא חשש שב"בודפשט" כווצר מצב של מצוקה, שהצדיק התקנות תוך ויתור על איסוף נתונים, תכנון מפורט והכנות נאותות.

נסיבות הכשלון במתן סיוע ארטילרי לא הובחרו סופית. מעדותו של ה-מח"ט מסביר, שה-קשה (ה-מס"ח?) מתלווה אליו ולפיכך לא מרכזה הימנה להתקפר בעיה של בקרת אש ההסתברים האפשריים לסייע ארטילרי דليل שכא באיחור הם אלה:

- א. התקנון החפוז של ההתקשרות גרד אחריו ארגון חפוז לא פחות של מטרות.
 - ב. כניסה פלוגה לי אל תוך קטע המארב יצירה במלחמות מצב של "ערובוב" הכוחות וסיכון חמוץ של פגיעה בכוחותינו ע"י הסיוע הארטילרי. מה גם שאחדים מ-zechalim גדר' 141 היו תקועים באיזור הקצה המערבי של החסימה. הרוחיפות שככנית פל' 5/128 לשלוח המארב מבעה הנחתת אש ארטילרית מקדימה.
- יתר על כן, הועלתה טענה שהאפקטיביות של פגזי חני'ם בשטח חולין-בוצי מוגבלת מילא. לקרה סיום הקרב נורו, כמובן, פגזי זרחה שם יעילים למורי גס"נדר מחפורות, אך לא ברור, אם אלה נורו ע"י הסיוע או ע"י המחלקה המסייעת של פלוגת הצנחנים.

קושי רב קיימן במתן תשובה לשאלת העיקרית: כשהלנו של ה-מ"פ לזרות את המארב המצרי, שבקובותיו מצא עצמו במאובטחת טקטית קשה, שחייבה הטעירות בתנאים מודרניים. ההסבר ההגיוני מיחידי העולה מנסיבות המקרא הוא טעות בזיכרון של ה-מח"ט באשר לפרטי המדריך שמסר ל-מ"פ בטרם קרב, כך שבמציאות היו מדויקים פחות ומעורפלים יותר מאשר

חוב. מחזקת השערת זו גם עדותו של קצין ה-אג"ם שלו⁽¹⁾, שלפי הערכתו, סיבת חסובה למה שairy לפלוגה לו הילתה אי ידיעת עצמותו של האויב.

מפרט של המטאוריט רגלית היה קטן יחסית - 15 איש לעומת 80 חיילי הפלוגה, ורוכב נפצעו קשה או נהרגו.

ההשבריט וההשערות באשר למפרט הקטן הם רבים ושובנים. אחת התעכבות היא שפקודת ההסתערות או לא בינהה, או לא נקלטה או לא הובנה. הנחה זו אינה בלתי מתבלט על הדעת, לנוכח בעיות הקשר שכבר הוזכר ויתכן שטימני-יד לא נרא או די הצורך בנסיבות בקרב הקשה שהתחולל.

סיבה נוספת נובעת ממספרם הרב של נפגעים במקת האש הראשונה והმפטיעה, שהוצאה ממלל שימוש מוחץ ה-רכ"ם של הכוח, אם כי חלק מהלוחמים שהיו בו, הוסיף לתפקיד.

לא כל החיללים שהיו כשירים בקרב אמנת האטערו. מקצתם הפגינו חורר יכולת או חוסר רצון לרדרת מה-זהליים ולהילחם דגלייה.

תופעה זו נבעה מהיעדר כישורים עקב תרגול קבוע ואולי גם ממוטיבציה נמוכה⁽²⁾ בנסיבות אלה, כאשר ח-מ"פ נהרג במחילת הקרב, נראתה ההסתערות נגד פלוגת קומנדו מוגברת ומחופרת היבט, כנוטלת-סיכוי ואם הצליחה (עדותיו של מ"מ צנחים על שכירת המעריכים מוכחת זאת), הרי יש ליחס זאת לשני גורמים עיקריים:

א. אומץ ליבם של רבים מחילILI הפלוגה. עדות לכך מצויה בתיאורי מעשיהם של בעלי העיטורדים.

ב. והיפוי שנייה ע"י נשק הטיפון של ה-זהליים, אף שרובם היו נטולי כושר תנועה.

הULATORICH שהוענקו לחמשה מחילILI הפלוגה

להלן תיאור המעשים שזכהו את הלוחמים בעיטורדים:

1. סמל לוי משה - עיטור הגבורה:-

ביום 15 באוקטובר 1973, השתף רב"ט משה לוי, סמל מחלקה, בקרב שניהלה

פלוגתו עם מארב מצרי על ציר הים למוצב הצפוני, בגזרת "פורט-פואד" -

"בודפשט". בעת הקרב נפגע ה-זהליים שפיקד עליו, ופצעה נ"ט נוספת שנוראה

פגיעה בלבדו הימנית וקטעה אותה באזור המפרק.

(1) תחקיר טאייל (מייל!), אז רס"ב רמי קנטור, ב-9 בינואר 79.
(2) מג"ד 128, ש-פל' לו הילתה אחת מפלוגותיו, נתקבש להתייחס לנושא זה. תשובהו הצעירינה

בגילוי לב. הוא לא היה מוכן לקבל את ההנחה של אחדים מלוחמי הפלוגה, שהחילילים לא היו מאמנים ד:right, אך הוסיף שבעל פלוגה יש חיילים אמיצים יותר ואמיצים פחות וכוך מידת כישרונותם להחימה רגלית אינה אחידה. הוא הדגיש שבסתו של דבר, נושאו בחיליס אותו חיילים שפחו [ולא ירדו מה-זהליים]. דרש היה אומץ לב בלתי רגיל

לרדרת מה-זהליים ולהילחם רגלית.

טבעי הוא לדעת ח-מג"ד, שבנוי-אדם יפחדו וספק אם אפשר לטענו נגדט. (תחקיר טאייל (מייל!) זאב ליכטמן, 4 במרס 1979).

רב"ט משה לוי הבין את חומרת-המצב ופרק על אנשי-צוטתו לרדת מה-zechanim. תוך כדי ירידת מה-zechanim נפגעו רוב החילינט. רב"ט משה לוי, קטוע יד ימין וצוב דם, ירד בעצמו מה-zechanim ונגע לעבר עמדת האויב הסמוכה. בידיו השמאלית החזיק רימון, ובשיגנו שלף את הנזרה ממנו. הוא הטיל את הרימון וכוחו האויב בעמדת חוסל. אולם, לאחר שהיה קרוב מאד לעמדת האויב, נפגע מרטיסי הרימון שהטיל הוא עצמו. אף על פי כן, סירב לקבל עדשה וכיוון את צוות הפינוי אל נפגעי ה-zechanim שלו. תור-כדי-כך נפגע ה-zechanim פגיעה ישירה, עליה באש והתפוצץ.

בממשיו אלה גילתה אומץ-לב עילאי, חירוף-נפש, קור-רוח ודבקות במשימה.

2. רב"ט לבן שלמה ז"ל - עיטור העוז:

ביום 15 באוקטובר 1973 שימש רב"ט שלמה לבן ז"ל כلوחם באחד ה-zechanim שנתקל במאրב אנשי קומנדו מצריים, באזור הצפוני על חיזיר למעוז "בודפשט". תור-כדי מהלך הקרב נתקע ה-zechanim, ש-רב"ט שלמה לבן ז"ל נסע בו, ועם הטעורות אבשינו נפגעו מפקדו וחילילם אחרים שהיו ב-zechanim. בתושייה וב考ר-רוח רב"ט שלמה לבן ז"ל עלה על ה-zechanim אחר ופרק לעליו לנבע בינו הנפגעים שלו, כדי לאספסם. האויב המtier אש חזקה - ו-רב"ט שלמה ז"ל נהרג. במשיו אלה גילתה אומץ-לב רב, כושר מנהיגות וدבקות במשימה.

3. טורי גרשטיין דב - עיטור העוז:

ביום 15 באוקטובר 1973 שימש טורי דב גרשטיין כלוחם zehanim, שנתקל במאրב קומנדו מצרי באזור הגזרה הצפונית, בעיר למעוז "בודפשט". תור-כדי הקרב נפגע מפקד ה-zechanim. טורי דב גרשטיין נטל לידיו את הפיקוד, וב考ר-רוח ארגן מחדש את צוות ה-zechanim להמשך הלחימה ולהיפוי על חילוץ הנפגעים - וזאת תחת אש עילית וקטנית של האויב. במשיו אלה גילתה אומץ-לב רב, קור-רוח, כושר מנהיגות ודבקות במשימה.

4. סמל כהן רם ז"ל - עיטור העוז:

ביום ה-15 באוקטובר שירת סמל רם כהן ז"ל בתפקיד סמל מחלקת zehanim אשר נעה על חיזיר למעוז "בודפשט".

טור כדי תבואה נתקלה המחלקה במאրב מצרי ומפקד המחלקה נפגע. סמל רם כהן ז"ל נטל את הפיקוד על ה-zechanim ופינה בו את מפקד המחלקה חפזווע. הוא שב מיד עם ה-zechanim למקום המארב והחל לפגות פצעים אל נקודת הפינוי, כל זאת תחת אש עילית של האויב מטווחים קערים.

סמל רם כהן ז"ל המשיך בפעולות פינוי הפציעים תור שהוא מפעיל בשק ה-zechanim מכובן את הנהג ומסייע לפצועים לעלות על ה-zechanim.

פעולות אלו ביצע מספר פעמים.
בפעם האחרונה כשางיע למקומ המארב לפניהם פצועים נוספים נפצעו תורה כדי ירי
ונהרג.
במשיו אלה גילתה סמל רט כהן זיל עוז-רו, יזמה ואחותות-לוחמים.

5. סמל חסן אלי זיל – עיתור המופת:
ביום 15 באוקטובר שימש סמל אלי חסן זיל בתפקיד מקלען ליד נהג ה-זחל"ם,
כאשר כוחותיו נתקלו במארב האויב באזרע הגזרה הצפונית, בעיר למעוז
"בודפשט". תורה-כדי לחימה התroxם מעל דופן ה-זחל"ם, כדי שהאש שהטירה
תהייה יעילה יותר. נפתח נתקע ה-זחל"ם, וACHINELLIM נצטו להסתער. סמל אלי
חסן זיל נשאר ב-זחל"ם כדי לרטק את האש היינירה שירה הכוורת; תורה
כדי כך זרך תחמושת לחבריו שנעו קדימה תחת אש, עד שנפגע מכדור של צלף
מצרי ונהרג במקום.
במשיו אלה גילתה אומץ-לב, תושיה ודבקות במשימה למופת.

פָּרָקְ יִ'מִקְרָב עַל "בּוֹדֶפֶט" - סִיכּוֹם וְהַעֲרָכָההשלב הראשון

עמידתו של מעוז "בודפֶט" בשלב הראשון (6-11 באוקטובר) היא פרשה חשובה, שמנתה ניתנו למדור כיצד פעלו גורמים חיוביים ושליליים בהגנה על המועוז, כאשר, בסופה של דבר, הכריעת את הכוח מחלוקת טנקים מוקטנת, שעצם כניטתה לקרב בעוד מועד היה יוציא דופן בנסיבות המקרה.

הגורמים השליליים היו רבים וניתנו לסכם כלהלן:
א. ההנחה שלא מפרוץ מלחמה צוללת בעתיד הנראה לעין, נתנה את אותהיה בתופעות רבות כגון:

1) החזקת המועוז ע"י כוח חייר מילואים קטן, עקב התנהלה שככל מקרה ניתן יהיה להחליפו בכוח חייר מעולה בעוד מועד, טרם פרוץ קרבנות.
 יתרה מזו, שאר הכוחות במעוז לא הושרו לחימה נגד כוחות פשיטה, מה גם שחילILI ה-חייר לא התאמנו דם ממושך.

2) קלות טכנית שנינתה היה לחזותן מראש, שלא זכו לטיפול נאות באווירה הכללית של שלווה ורגיעה.
כ"כ הייתה הדבאה באחדקה שהתקבטה בגדרות הרוסות, מוקשים שנשטו ע"י הים ועוד.

3) חוסר יכולתו, מסיבות תקציביות, של הדרג הממונה להזרים אמורים לשיפור כוח עמידתו.

ב. הייעדר תיאום בין הגורמים השונים במעוז ובקרבת הדרגים הממונעים בנושאים מבצעיים, בעלי חשיבות ראשונה, כגון מוצבי כוונות.

ג. ביצוע, כלית, של מרגили חיבור ישם למחנה בלבד, (ב"בודפֶט" לא בוצע כל תרגיל חיבור, מאז כניסה גדי חייר מילואים 68 לכו) ואי ביצוע תרגילי אש.

ד. סמכויות פיקוד לא ברורות או ולא ייעילות בתוך המועוז ולגבי מ"מ טנקים, לפחות בשלבים הראשונים של הלחימה.

בין הגורמים החשובים שתרמו לעמידתו של המועוז נמנו:

א. בחירתה, ברגע האחרון, של מחלוקת טנקים אל המועוז והפעלה המידית והיעילה נגד הסור המצרי המתකט. החיבור התבצעה בעוד מועד, למרות העיכוב ביציאת הגדור כולם מחניונו.

יש לציין, שבגיגור ליתר הטנקים לא נתקלה המחלוקת באש נ"ט או התקפות אווריר בעת תבואה למעוז.

- ב. מצב טופוגרפי נוח, יחסית,泰安 שאפשר התקפת רק"ם מליון אחד בלבד - ממערב למזרחה, וגם זאת לא יכולה פריסתו.
- ג. עמידתם הבחושה של לוחמי המעווז - לוחמי ח'יר, תותחנים ושריונאים.
- ד. פтиחת ציר "מכפלת", במאכרים רביט, אחרי שנחטט ע"י קומנדו מצרי. כך התאפשרה החלפת הכוחות המוחשיים במעטץ ע"י פלוגת נח"ל רעננה.

שלב השני

הילופי הכוחות תרמו לרבות ג' עמידת המעווז בשלב השני, (מ-11 באוקטובר עד לסיום הלחימה), אם כי הפלוגה המחליפה נדרשת, למעשה, להציגו באופן רציני בקרב ה-15 באוקטובר בלבד. הסתבר, שמיומנותה וכושרה הקרבני היו מרשים, אף-על-פי שחיליליה היו מחותמי ניסיון קרבי כלשהו.

ניתן ליחס תופעה זו הן לרמתו הגבוהה של הקורס שהפלוגה עברה, והשתדים גםם ספורים בלבד לפני פרוץ המלחמה, וכן לモוטיבציה ה גבוהה של חייליה. גם שפע חשק והתחמושת סייע לפלוגה להיחלץ ללא נפגעים, מהעב המשוכן שבוצר, עקב פריצת כוח מצרי אל תוך המעווז. כמו כן, אין לשכוח את הלחימת שני הטנקים ש-מייפ נח"ל "ירש" מקודמו ושחיסלו את ה-כגמ"שים המצריים שהצליחו לעבר את המעווז מצפונו.

הלחימה נגד המארבים הטעינה ע"י כוחות שלפי כל קנה-מידה היו דלים ובוחן מסתיקים. בכך הטענו או ידיעת או הטענות מתופף הקטלני של נשק נ"ט הרבה שהיה בידי המערלים לכך הטענו או ידיעת או הטענות מתופף הקטלני, הטענה נמרצת. במקרה הראשון היה דרישם בכל ובידי כוחות הקומנדו בפרט. בנסיבות אלה מחייב עם פתיית הציריים על תושיה ואומץ-לב.

הכוחות המצריים שהשתתפו בקרב על מעוז "בודפשט"

בחימת המצריים בקרב על "בודפשט" נתגלו מאפיינים שונים שיש לעמוד עליהם:

- א. הקומנדו מצרי
תפיסת העיר המובייל לי"בודפשט" ע"י כוחות קומנדו מצריים, לראשונה ביום הראשון של הלחימה ושבית, בסמוך לתקפה ב-15 באוקטובר, לצורה קשה גדולים בהגנה על המעווז וחיבורו, בשני המקרים, תגובה נמרצת. במקרה הראשון היה דרישם שלושה נסיבות כדי לגרום לפינוי הלחימה, למעשה, רק בעקביו, באמצעות הלחץ של כוחותינו.
- המצב היה שונה בחטימה בסביבת המעווז ב-15 באוקטובר. אמן, הכוח של גדי 141 לא הצליח במשימה, אך היא הושלמה, תוך אבדות קשות, ע"י פלוגת חרמיש אחרת שחשילה את המארב וריבית חייליו נהרגו או נשבו.
- קרוב לוודאי שהסיבה לכך נעוצה בשוני שבין כלי-נשק שהופעל ע"י שתי קבוצות הקומנדו המצריות.
- בקירה הראשון הופיעו טילי "סאג'" נישא ומרגמות. נמנעה כל התקרכות של רק"ם ישראלי וגם הכוח הרגלי שהובע נגד המארב ב-9 באוקטובר, לא הצליח להגיע בקרב מגע ממש, אלא לטוח צליפה בלבד.
- הקומנדו, שהתקדם ב-150400 בטכנית "בודפשט" צויד גם הוא בטילי "סאג'" נישא, אך אלה לא ניתנו להפעלה עקב הירבותם בעת התגובה הרגלית של הכוח דרך ביצוע המלחמה. כך התאפשרה התקרכות ה-רק"ם הישראלי עד למארב ממש ובקרב המגע הקשה שהפתחו גבשו לוחמי פלוגה לי על האויב, למורות יחסית הכוחות שהיו לטובות המצריים.

ב. התקפות בכוחות משולבים

התקפה ראשונה על המעווז, ב-6 באוקטובר, הchallenge אחורי הכנעה ארטילריה קצרה, ייחסית, אך בעצמה ניכרת של כוחות שריון ו-ח"יר. היא נהדרה, כאמור, באש טנקים בלבד, כאשר המרגמות, שיועדו להגנה על המעווז לא הופעלו כמעט כלל. הכוח התקוף נעצר במרחב של כ-5.5 ק"מ מהמעוז.

ראוי לציין, שמהמעוז כורתת בעיקר אש מתחמי הטנקים ולוחמי המעווז נמצאו במאובט של נחיתות אש. גם אם נתיחס לאופיו של המעווז כמתחסם מבוצר, הרי אין מנוס מההערכה, שהתקפה המצרית לא העתינית בנחישות ובՃבקות במטרה. המצריים לא עשו כל ניסיון להניע את ה-ח"יר בכיוון המעווז, אחרי עצירת ה-רכ"מ. יתרה מזו, ההתקפה לא חזרה כלל במשך ארבעה הימים בהם הציר "מכפתה" חסום בפני תגבורת וgas ההטרדה הארטילריה בימים אלה הייתה "נכבלת".

התקפה השנייה, ב-15 באוקטובר, הייתה שונה מהתמונה טקטית. קודם לה ריכוך ארטילרי נזכר, משולב בחסימה חזורת של הציר, הפעם בקרבת המעווז. מסע ההתקרכות בוועץ בחסותו החשכה/DRAMOMIM וכך נתגלו ארבעה ה-נגמ"שים האמפיביים המצריים, שהצליחו לעبور מצפון למעוז, רק ברגע האחרון ממש. הם חוסלו לפני שתצליחו לבצע את מission שלהם, קרוב לוודאי, חקירת המעווז מזרחה.

בניגוד להתקפה ראשונה, הייתה חזיתיה הרי השניה בוצעה ע"י איגוף מהים, תוך ניצול החשכה לקידום הכוחות; התchmodות של כלי אמפיביים לשם ביצוע פעלות איגוף והצעדת כוחות קומנדו באורח מלאן צפוי באזרור בוצי-חולן.

בחסותו כל אלה התרפחה הסטערות רגלית ע"י כוחות קומנדו-ח"יר משולבים. הסתבר, שהמתחסם המבוצר סבל מליקויי ביצור ונינתן היה לחדרו לתוכו מעל הגדרות ההרושות מבלי להיתקל במקשיים, שנשתפו ע"י הים. עם זאת, כאשר הגיעו המסתערריםuko להגנה הפנימי הראשוני הם נחדפו בקלות מפתחה. כך נכשל לחלווטין הניסיון היחידי למדור למעוז בלחימה הרגילה ונינתן להעיר, שגם במקרה זה גילתה הווייל המצדדי כושך לדור בקובם מגע.

פָּרָקְהַי

(1) פָּרִיכָת חַסִּים הַמְצָרִים

כללי

פריצת החסימה המצרית, שהתקיימה ממזרח למעוז "בודפשט", היא פרשה טראגית והרואית כאחד. פרשה טראגית, כי מספר הנפגעים של הפלוגה הפורצת, פלוגה ל' 128, עלה בהרבה על מספר הנפגעים בכל שלבי הלוחמה האחרים על המעווז ועל דרכי הגישה אליו. האבדות הסתכמו ב-18 הרוגים (כולל ח-מ"פ ושני ח-מ"מים) ו-35 פצועים. פרשה הרואית, כי רבים מחילתי הפלוגה לחמו בעוז ולחליש מהם אף הוונקו עיתורים: עיטור גבורה, שלושה עיטורי עוז ועיטור מופת.

ביסודות גדור 141 לפrox את החסימה

קודם להיכנחתה לקרב של פלוגה ל', עשה כוח של גדר 14, הנקוף ל-חט' 204, האחראית לגזרה זו, ניסיון לפרק את הציר ולהשמיד את המארב המצרי. כוחו נכשל במשימתו, משתי סיבות: בעיקר:

א. הרכבו המסתורי של הכוח וכושרו המבצעי הירוד.

ב. גורם ההפתעה.

אבטחת האזורי הנתחם בגבול הצפוני ע"י ציר "מקפלת", הופקדה, כאמור, בידי חט' 141. סד"כ החטיבה היה מצומצם מאד ווחל מה-10 באוקטובר היה ת"פ שלה גדור חרמ"ש 141 בלבד. לבסוף החש מפנה פעילות קומנדו נוספת בוגפת מחד, וממנו החש ששל מעוז "בודפשט" מיידך, הנחתה החטיבה את גדר 141 להרכיב כוח מיוחד מיוחד, שיועד לאכטה את האזורי כולה, למנוע פשיטות וניסיונות התבססות של המצרים וללוות שיירות אספקה ותחמושת למעוז. כוח זה, בפיקודו של מי שהיה לפני המלחמה ה-ס מג"ד, דני דורורי, הורכב מרוב רב של מחלקות, כולם לא ארגניות, בכלל, בין היתר, מ"ח חרמ"ש מ-חט' 500 ושתי מ"ח מ-בט"ר (סגל בעיקר). מחלקת אחת הוצאה בסביבת "זוגיות 50" מחלקת שביהה ב"מקפלת 58" ומחלקת לשיטת בזומת "זוגיות" – "מלמיקה". שתי המחלקות הוכפפות היוו עתודה וחנו, ב-ד"כ, באזורי "טרקלין". הכוח אמרור היה לסיר 24 שעות ביממה לאורך ציר "מקפלת". המחלקה ב"זוגיות 50" הייתה ב מגע רצוף עם המצרים, שি�שבו ב"זוגיות 46" וסתגה הפגזות כבדות למדרי, שגרמו למסתור פצועים. לכוח היה קשר ישיר עם חפ"ק ה-מח"ט, באמצעות מ"ק-25, מנותק על האג'יפ של מפקד הכוח.

(1) האירועים שוחזרו עיקר ע"פ המסמכים והעדויות המפורטים להלן: עוצבות שיש במלחמה יה"כ: חזית הדרום – כוח קלמן שווין, ע"ג 33-34; תיק מהח"ס 100/2/2 "התקפות בכוחות קומנדו מצריים" (דו"ח מושתדים על ידו של ארבעון").

תחקירים (ציiron דרגות ותפקידים כפי שניאשו במהלך): אל"ם רס צבוי, מח"ט 204; סא"ל ליטמן זאב, מג"ד 128; רס"ג דורורי דן, מ"פ כוח ב-גדר 141 (לפניהם המלחמה – ס מג"ד); רס"ג קנטור רמי, ק. אג"ם חט' 204; סגן עמי דוד, מ"מ ב-פל' ב' 564 חיר"ם; שלושה לוחמים מ-פל' ל' 128.

בليل 14-15 באוקטובר ביצעהichert המחלקות פיטרול שיגורתי לאורך ציר "מכפלת" ופרט להרעשה מוגברת על "בודפסט" לא הבחינה בכלל תופעה חריגה. הפיטרול הסתיים קרוב לחצות. עם התגברות ההרעשה על "בודפסט" קיבל מפקד הכוח, שיבט, בשלב זה, בעומת "AMILKA" - "זגוגית", הזראה לכוננות מוגברת ואחרי זמן מה נעצזה לחזר ולבדוק. היטב את המבע לאורך ציר "מכפלת". עם קבלת דיווח מ"בודפסט" על התקפה מצרייה מתחפתה, נדרש מפקד הכוח לתגבר את הפיטרול לאורך הציר לשם אבטחו, לקראת החשא אפשרית של תגבורות מעוז. בתיאתו כ-2 ק"מ מ"בודפסט" דיווח מפקדה של אחת משיי מחלקות מ-ב"ר שחומקפת וכי יש לו נפגעים. הסתבר, שנתקל במארכ מערבי, שהתקדם בעדו הדרום של הכביש. המארך מנה ב-150 חיילים, שהגיעו לאזור רג'לית, דרך הביצות, בעקבות את "בודפסט" מודром. למרות ניסיונות עבר והסבירו הגבואה שהתקפה על "בודפסט" תלואהשוב במאמץ לחסום את ציר "מכפלת" - ההפטעה הייתה מוחלטת. המחלקה הצליחה בקושי לעcover את קטע המארך ונשארה תקועה בעברו המערבי. החלץ לסיים מהר את פחיתה הציר שהופעל על מפקד הכוח ע"י ה-מ"ט ומפקד האוגדה, שבשלב זה עלה על הרשות, היה רב, אך גורלה של מחלקה נוספת, שניסתה לעcover את המארך לא שפר מזח של קודמתה. צחל"מים וחיללים נפצעו ועם הגיעו לעברו המערבי של המארך המצרי, נתקעה גם מחלקה זו. בשלב זה הגיע מפקד הכוח עם שתי מחלקות נוספות לאזור הטריב. תחילת עיריך את עצמת המארך קטנה בהרבה מכפי שהייתה במציאות. בהמשך, התבררה מלווה עצמותו, כנראה עקב חילופי דברים עט חפ"ק ה-מ"ט, שהגיעו למקום והתקמסו כ-70 מ' מזרחה למארכ. בנסיבות אלה התקשה מפקד הכוח להאנני את חייליו להסתער על המארך.

בפגש חברות, שנערך, אחרי המלחמה, לזכר אחד הנופלים תיאר מפקד הכוח בגינוי רב את כשירותו ולהימתו של הגדור:

"לא הייתה הנסיבות, כי להסתער לא הסתערנו. הנסיבות העיקריות היו איסוף הפעלים ... בשביב הקרב היה מלאך מאר. הכל היה בו: כוח של אנשים שהופעלו, של אנשים שלא מאורגנים, מטה שתליה אופייני למלחמת ים-חכיפורים; כמו שארבע מחלקות חרטמ"ש, שאף אחת לא הייתה ארגנית, תחת פיקוד של, כי אני חיתי, במקורה, באותו רגע מתוך ידו של ה-מ"ט. היו שאנשים שמשו להם. הם היו לא מעתים ושם חפריעו, הפכו מאיילו. עם כל הדברים האלה, היה, בסיכון של דבר, קרבת חרטמ"ש אמיתי. זהו הקרב של חרטמ"ש שלנו, לאן אנחנו וכזה קרבת אנחנו מטוגלים לנחל"י"¹⁾.

הסתבר, בבירור, מדברי מפקד הכוח חיילי גדורו, בהרכבו המלאה והבלתי מגובש, לא היו כשירים להסתערות רג'לית ולא היו מוגברים בה²⁾.

1) ספרו לזכרו של אבנבר בו אליעזר, לוחם-גד' 141 (ירושלים, 1974), עמ' 72.
2) גד' 141 היה גדור מילואים מרוכבת חייליו היו בגיל 25-35. ה-מ"ט עצמו הגדיר את הגדור כ"ביבוני".

הקרב של פלוגה ל'

מהמתואר לעיל עולה, כי לצורך מצב קריטי, בו לא עמדו לרשותה של החטיבה האחראית לגזרה כוחות נוספים, שניתן היה להפעילם לביצוע המשימה החינוכית של פתיחת הציר למעוז "בודפשט", הנitinן להתקפה רבת הדרגות של כוחות משולבים מצריים גדרולים.

לאור המצב הרוחלט ע"י האוגדה, ספק בידי עצמה, ספק בידי דרישת החטיבה, להטיל בקרב פלוגה של גדרוד חרמ"ש 128 מ-חס' 11 שכנה ולהעכירה לשימושה זו מחת פיקודה של חטיבה 204.

בסיבות הקרב ופרטיו לא הוכררו סופית וקשה להערכו לאור העורבות الآלה:

- מרבית מפקדי הפלוגה בהרגו או נפצעו ולפיכך העדויות שבחן ניתנו להסתמיען הן מעוטות.
- כאמור, לחמה הפלוגה בקרב זה ת"פ חטיבה שאינה חטיבת האס שלה והטייעוניות הסותרים של חטיבת האס וחטיבת הקולטת אינן מקרים על הבחרת המצב⁽¹⁾.

הרכבה של הפלוגה

פלוגה ל' מנתה בין 80-90 לוחמים והייתה מנוכנית על 9-10 צח"מים שצודם איננו מושפר, ושבהיעדר מא"גיט חמשו במקלעים 0.3. חלק מכשורי הקשר לא פעלו כלל, כאשר לפחות צח"ם אחד לא צויד כלל באמציע קשר.

הרבב האנושי של הפלוגה תואר ע"י אחדים מלוחמיה⁽²⁾, בלשון המטה, כבלתי אחיד מביתנות התרגול, כושר הלמידה, ואולי כתוצאה מכך גם נוכחות המוטיבציה. הפלוגה הורכבה מחיילי מילואים שחלוקם לא עברו אימון-פרט, הדרושים להחימה רגילה ייעילה. הדגש הושם על אימונם צח"ם, אך נושאיהם שליליים כמו זריקת רימונטים, תרגולו, אם בכלל, בשתיות. כמו כן, נמנעו עם לוחמי הפלוגה גם חיללים שכשרותם הסדריר לא היו כלל ביחסות חייר/חרמ"ש והיו בינויהם ככלא שמיימתם לא ירו אף כדור אחר וכאליה שאר בקורס ידעו לתפעל

(1) בחוברת "ឧוצבות חז"ג במלחמת יומ-הכיפורים": חזית הדרוט, כה קלמן/שווין, ע"ז 33-34 מובאים הדיווחים الآלה:

ديوث חט' 11 (חטיבת האס).

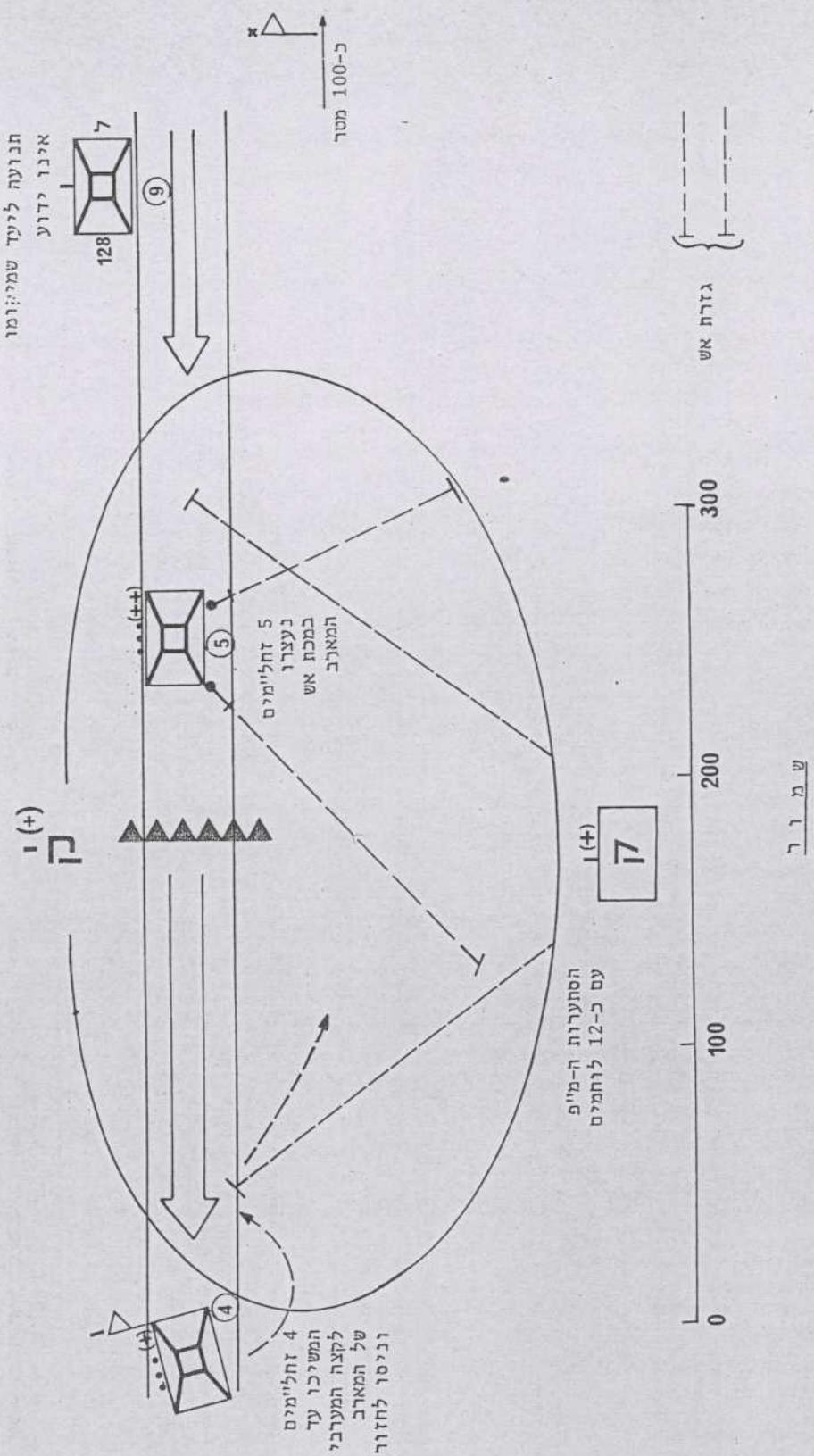
"...הפלוגה הוועברת ע"מ לחשתף בחיסול מארב קומנדו מצרי. הפלוגה הוכנסה בקרב באורח חפו, ללא תדרוך, ללא סיוע ולא אפרוחת לסרו עוזי דגני, ה-מ"פ, למבחן את מהתקפה. תוך כדי לחימה רכובה נפגעו רוב הכלים מנשק ב'יט' וה-מ"פ פקד על הסערות רלוית חדתית על המארב המוחוף. הפלוגה לחמו בגבורה ובסלה אבידות קשות".

ديوث חט' 204

"הפלוגה מגדר 128 הטרפה ל-חפ"ק מה-חט' השמתקסם באזרע המארב. בהגיע הפלוגה בוצע חכונו חפו עם ה-מ"פ, תוך כדי קופיטה על השטח וסוכמת ההתקפה. בסיוו וחיפוי הוצבו 2 תותחי 20 מ"מ וסוללת 120 מ"מ. הפלוגה בסעה לאורח הציר תוך ירי מעבר למארב ובכיפורי 120 מ"מ עברה את המארב ולא הסתערה. צח"ם לשאלת ה-חט' ענה ה-מ"פ שאיננו מזדהה את המארב. הפלוגה הסתובבה והסתערה. צח"ם ה-מ"פ נפגע מפצצת בזוקה א.ר. פ.י. ג.י. ה-מ"פ ומספר חיילים וקצינים הסתערו ורגלית וככשו מספר עמדות. משאר ה-צחל"מים לא ירדנו מפצע נפצע מפצע נ"ט. בשלב זה הגיעו פלוגה צחננים רכובה על גמ"שים וחילה בפיינוי הנפגעים תוך חיפוי והmars' לחימה בירתה המארב, אשר גילתה סימני התמוטטות ובריחת".

(2) ראה עדות לוחמי פלוגה ל'/128, עמ' 57; הערת 1.

דראטן זיר "הסבב" צ-55 נוכך, צל-הרטם דרכ

את נשם האיש(1)

בשלב הראשון של תבוצת הפלוגה, עוד לפני הגיעה ל-חפ"ק ה-מח"ט הובן שימושה תקופה טיהור האזרע מכ-30 אנשי קומנדו מצריים האמורים לנכוו בו, בסכנתם את המעבר למעוז "בודפשט". לא דובר כלל על התכערות חיילי קומנדו מצריים במתחם ולא הזכרה עצמה, שתתגלה בהמשך כפלוגת קומנדו מוגברת.

בහיעדר כל מידע, בשלב זה, על מיקום האויב נהגו רבים מחיילי הפלוגה לירות בכל הכוונות. בשלב מאוחר יותר, אחרי שהפלוגה עברה את חפ"ק החטיבה הובנה הפקודה כך: "גוטרים, יורים, ובמקרה של צורך יורדים ומטטרים".

- חברית הפלוגה ל-חפ"ק החטיבה התבצעה בשעה 150630 לערך. ה-מח"ט הורה את ה-מ"פ לבוע מערבה ולטהר את הציר מאויב.
- ה-מח"ט מעיד שה-חפ"ק שלו התקיים בקרבה מידית לקצהו המזרחי של המארב - למרחק של פחות מ-100 מ' ושהלך גדול מנכו היה בלוי לעיר.
- בקשר זה ציין ה-מח"ט שלוש נקודות:
- הוא עצמו וה-מ"פ השקיפו יחד על המארב, שמיומו צרייך היה להיות ברור לגמרי ל-מ"פ, מה גם שהצביע על המחלוקת של גדי 141 שנתקעה מעבר למארב.
 - תוואי 120 מ' מזעקו בקרבת ה-חפ"ק ואמראים היו לחפות על הפלוגה המתקרמת.
 - סוללה מכמ"ת 120 מ' מ' שהייתה סיוע ארטילרי, הייתה מוצבת למרחק של כ-700 מ' ממערב ל"מכפתה 44" על הציר, ככלומר כ-2.5 ק"מ מהמארב.

המפגש בין ה-מח"ט ל-מ"פ היה קצר ונמשך מספר דקות בלבד. סביר להניח שה-מח"ט העביר את הלחץ שהייתה נתנו בו מצד מפקד האוגדה ל-מ"פ ושחאיץ בו בתקיפות להזדרז ולפתח את הציר. כל סיוע ארטילרי לא ניתן בשלב זה וחמייפוי לא היה אפקטיבי. בניסיבות אלה היו פקודותיו של ה-מ"פ ל-מ"מים שלו קצרות ביותר. נקבע, שמחלוקת 1 תובייל ומחלוקת 2 ו-3 גנווו אחריה. עם כניסה למתחם "יפנו ה-זלליים" ויכול בהשתערות רגלית או רכובה על האויב(2).

(1) ה-מ"ג'יד הביע בתוקף את דעתו, שלמרות הבדלי הרמה הייתה הפלוגה מגובשת ושותפה חיילים שבאו אליה אחרי מילוי תפקידיהם של שירותים שהחלבו בה יפה. אולם, עם כל החשיבות שיש לייחס לדעתו של ה-מ"ג'יד, הרי משקלו של עדויות הלוחמים מהשורה הוא רב, בשל היותם קרובים לחבריהם לפלוגה.

(2) היתקלות בכוחות קומנדו מצריים, ראה עמ' 65.
אם אכן כך נאמרו בדברים, הרי משמעותם אינה ברורה. לא מובן לאיזה כיוון יפנו ה-זלליים ואיך תיתכן בכלל הסתערות רכובה בשטח חולין-בוצי לשני צידי הכביש, אלא אם הכוונה ל"שטיפה" לאורך הציר.

כֶּנֶּתֶן

הכוורת במעוז בשלבי הלחימה השוכנים

- ניתן לחלק את תקופה הלחימה במעוז לשני שלבים, לפי היחידות שאיישו אותו:
- התקופה שלפני פרוץ הקרבנות ועוד חמישה ימי לחימה (6-11 באוקטובר).
 - מ-11 באוקטובר עד סוף המלחמה וכשבוע לאחר מכן.

בשלב הראשון, נמצאו במעוז הכוורת אלה:

- מחלקה חי"ר מילואים מוקטנת מפלוגה ג/גדוד 68/חטיבה 16 (הירושלמית), שמנתה 18 חיילים, בפיקודו של טגן מוטי אשכנזי. 4 חיילים מהמחלקה הועברו לאיש את מוצב "טרקלין" (מעוז מדורל).

מג"ד 68, טאייל אמריך ראובני, בתפקידו הקודם מג"ד סדריר ב-חט' גולני, קיבל את הפיקוד על גודוד מילואים זה של החטיבה הירושלמית כמנצוי חירום, חודשים מספר בלבד לפני פרוץ המלחמה. יגשטו הרשותה, היאמתייה", לדבריו, עם האנשים התקיימה רק אחרית גiros הגודוד לשירות מילואים. מועד הגiros, ימים ספורים לפני ראש השנה, הקשה מאר על התארגנות הגודוד, כי וביס מחייביו קיבלו שחרור מטעים דתיים וכלכליים ומחליפיהם נבחנו יותר מבחינה כמותית מאשר איכותית.

בעדרתו אמר המג"ד: "הייתם בעיה למלא את התקן הנדרש ובאו לא מחשבו בטיב הלוחמים, בידע שלהם או באיכותם, כי אם במספר הלוחמים".⁽¹⁾

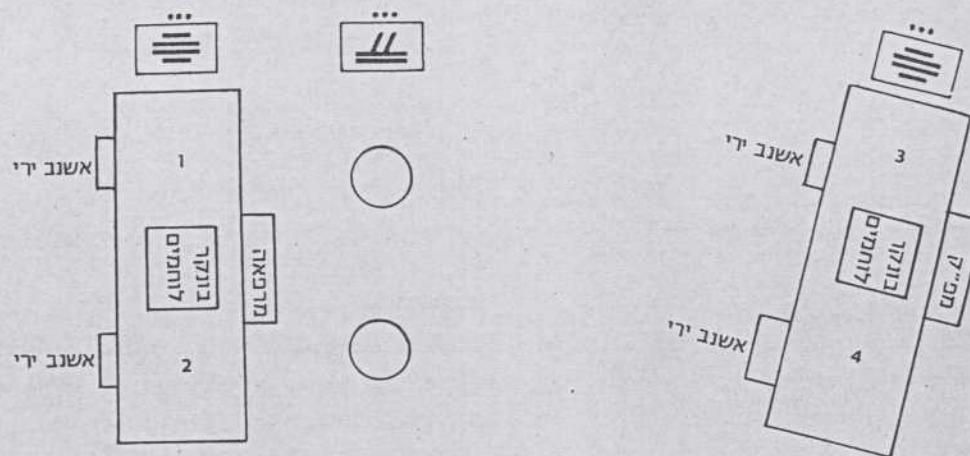
- סוללה מ-גד"ב 404 בפיקודו, בפועל, של טגן אלי דולגין - זו הייתה סוללה סדירה שהחליפה, חודשיים לפני פרוץ המלחמה, סוללה מילואים. לדברי המט"ל ועדים אחרים היה מצב כל הארטילריה שנמסר לו סוללה בלתי מניח את הדעת. סוללה המותחים 155 מ"מ (4 מותחים) כועדה לפעול נגד בסיסי טילים באזורי התעללה ונגד תותחי חוף באזורי פורט-סעיד. כי"כ, הוטל על הסוללה לירות לטובת המעוזים "אורקל" וילצניץ" ביחד. למשימת אש סכנה שלהם. התותחים ב"בודפשט" שהיו מרגם "גגרר" נקבעו בתור כוות מיוחדות וטורות הייעיל הגיע עד 17 ק"מ.

כי"כ הוצאה במעוז פלה של 2 מכמ"תים 120 מ"מ, שנעודו להגן על המבצר ולשמש למשימות אש סכנה. טווח המירבי הגיע עד 6.5 ק"מ עם פצעה נפיצה ו-10.5 ק"מ עם מטען חודף. שיפור רמת השירותים של המותחים חייב, תחילת, עבודה מואצת, אך עם חלמת המשימה הגיעה תקופה ארוכה של בטליה יחסית, כי פעילות האחזקה השוטפת ארכה כחצי שעה בעודה ביום בלבד. עם זאת, כלל השגרה היומיית פעילויות נוספות כדוגמת ריאי ישנה;

(1) חקיר מג"ד 68 (תיק 227, עמ' 1).

ארגון צוותי התותחים בסוללה מ-גד"ב 404⁽¹⁾

(לא לפי קנה- מידה)

(1) בעת לחימה, ללא כווננות פשוטה – מיישמים לוחמי הסוללה עדמות התותחים בלבד. בעת כווננות פשוטה נפסק ירי התותחים. צוותי התותחים 1 ו-2 מיועדים להפעיל את המרגמות וצוותי התותחים 3 ו-4 מיועדים לאיש עדמות הגנה לאורך הגדר התקיפה של המעוז מדרום, כנראה עדמות 9-6.